

Cand.merc.aud
Juridisk Institut, Copenhagen Business School
Kandidatafhandling

Forfatter
Kasper Uldbæk Madsen (620726)

Vejleder
Jane Bolander

Driftsomkostninger

- med henblik på afgrænsningen til privatforbruget specifikt vedrørende,
arbejdsbeklædning, arbejdsværelse i hjemmet og sundhedsudgifter

Master of Science in Business Economics and Auditing.
Copenhagen Business School
December 2012

English summary

The purpose of this thesis is to explain the elements and thoughts that delimit the private expenses to the fiscal operating costs with regards to clothing, office at home and health expenses.

The thesis will not only delimit the private expenses to the fiscal operating costs but will also optimize the tax payers' deduction by looking at fringe benefits. As this thesis will prove, it is sometimes better for a wage earner to let the employer pay for clothing or some health expenses, while this means that the wage earner will experience exemption from taxation.

Had the wage earner paid for the expenses himself, he would have been penalized, because LL § 9 does not allow the first DKK 5.500,- to be deducted, and worst case scenario, the person would not even have gotten a deduction, because wage earners cannot deduct health expenses, while SL § 6 considers it to be a private expense.

Regarding fiscal operating costs, SL (law no. 104 of 15. May 1903) is the point of origin, as it was passed in 1903 and last changed in 1922 (law no. 149 of 10. April 1922). Such an old law ought to be superfluous, but it was made as a framework law, which has allowed it to be interpretive by administrative authority and case law in 2012, while it moves with society development.

With regards to fiscal operating costs concerning clothing and office at home, I have studied case law to pick out criteria the supreme court of justice permitted when it decided in favour to allow deduction after SL § 6 in the yearly statement. Therefore, I am convinced that I can draw a good picture of the legal position regarding these areas.

With regards to fiscal operating costs concerning health expenses, I have mostly interpreted laws, because the politicians have made deduction possible by adding a new set of regulations in LL § 30 back in 1999 (law no. 218 of 14. April 1999). These regulations have been changed frequently and latest by law no. 1382 of 28. December 2011.

Case law is not rich regarding health expenses, and frequently changes to the law have made it difficult to delimit the private expenses, however with the latest law change in December 2011, there are only a few exceptions left for deduction in LL §§ 30 and 30 A.

AFHANDLING

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	4
1.1 Problemformulering.....	4
1.2 Afgrænsning.....	5
2. Metode.....	6
2.1 Metode.....	6
2.2 Lovgivning.....	6
3. Fradragsret for arbejdsbeklædning.....	8
3.1 Kriterier der indgår i fradragsbedømmelsen.....	9
3.1.1. Særlige kriterier vedrørende fradragsretten for lønmodtagere.....	10
3.1.2. Reduktion med bundfradrag efter LL § 9, stk. 1.....	10
3.2 Arbejdsbeklædning som personalegode efter LL § 16.....	11
3.2.1. Hvad karakteriser egentlige arbejdsdragter/reelt arbejdstøj.....	11
3.2.2. Bagatelgrænsen.....	13
3.2.2.1. Arbejdstøj der klassificeres som alm. Tøj.....	14
3.3 Retspraksis.....	15
3.3.1. TfS 1995, 746 Ø.....	15
3.3.2. Retsafgørelser afsagt efter 1995 i overensstemmelse med TfS. 1995, 746 Ø.....	17
3.3.2.1. TfS. 2000, 977 Ø.....	17
3.3.2.2. TfS. 2001, 109 Ø: (Retsforlig).....	17
3.3.2.3. SKM.2008, 317.BR.....	18
3.3.2.4. SKM.2010, 549 HR.....	20
3.3.3. Retsafgørelser på grænsen af gældende ret.....	22
3.3.3.1. TfS. 2003, 381 LSR.....	22
3.4. Konklusion.....	23
4. Fradragsret for arbejdsværelse i hjemmet.....	26
4.1. Kriterier der indgår i fradragsbedømmelsen.....	27
4.1.1. Hvad kan fradrages ved et arbejdsværelse i hjemmet.....	29
4.1.2. Særlige kriterier vedrørende fradragsretten for lønmodtagere.....	29
4.1.3. Reduktion med bundfradrag efter LL § 9, stk. 1.....	30
4.2. Retspraksis.....	31
4.2.1 TfS. 1961, 107 H.....	31
4.2.2. Præcisering af betingelserne for fradrag grundet arbejdets art.....	32
4.2.2.1. Specielindrettede værelser.....	32
4.2.2.2. Kontorlokaler.....	33
4.2.3. Øvrige ej specielindrettede lokaler.....	36
4.2.4. Præcisering af betingelserne for fradrag grundet arbejdets omfang.....	39
4.2.4.1. Det tidsmæssige begreb i ”væsentligt” omfang.....	39
4.2.5. Bierhverv.....	41
4.2.6 Administrativ praksis afsagt efter TfS. 2004, 754Ø.....	42
4.2.7 Konklusion.....	44
5. Fradragsret for sundhedsudgifter og sundhedsydelse.....	47
5.1. Arbejdsgivere.....	48
5.2. Arbejdstagere/lønmodtagere.....	48

5.2.1	Beskatning af sundhedsudgifter afholdt af arbejdsgiver.....	48
5.2.1.1.	Hovedregel – beskatning efter SL. § 4.....	48
5.2.1.2	Ligningslovens § 16.....	50
5.2.2.	Historisk gennemgang.....	50
5.2.2.1	Politisk intervention.....	50
5.2.2.2	Speciallovgivningen tilblivelse til yderligere regulering af sundhedsudgifter.....	52
5.2.2.3.	Skattefriheden for modtagelse af sundhedsydelser efter LL § 30 udvides.....	53
5.2.2.4.	Den skattefrie behandlingsydelse.....	54
5.2.2.5.	Lov nr. 1382 af 28/12 2011.....	56
5.2.3.	Gældende ret.....	56
5.2.3.1	Arbejdsrelaterede skader.....	57
5.2.3.2.	Behandling for misbrug af medicin, alkohol og andre rusmidler.....	58
5.2.3.3	Rygeafhængighed.....	59
5.2.3.4.	Betingelse for skattefriheden.....	59
5.2.3.5	Bagatelgrænsen for sundhedsudgifter.....	60
5.2.4.	Fradragsret for sundhedsudgifter afholdt af lønmodtager.....	60
5.3.	Selvstændige og medarbejdende ægtefælle.....	61
5.3.1.	Fradrag for selvstændige erhvervsdrivendes sundhedsbehandlinger.....	63
5.3.2.	Personkredsen som var omfattet af fradragsretten.....	63
5.3.3.	Særlig erhvervsintensitetsbetingelse mv. for opnåelse af fradragsretten.....	63
5.3.4.	Hvilke sundhedsydelser var omfattet af fradragsretten.....	64
5.3.5.	Betingelse for fradragsretten.....	65
5.3.6.	Forsikringsordning.....	67
5.3.7.	Betingelse for fradragsretten for forsikringsordninger.....	67
5.3.8.	Lov nr. 1382 af 28/12 2011 med henblik på § 30 A.....	68
5.4.	Personer uden tilknytning til arbejdsmarkedet.....	69
5.5	Konklusion.....	69
	Litteraturliste.....	71

1. Indledning

Driftsomkostningsbegrebet har interesseret mig gennem mit studie, og min karriere som revisor, idet området er omskifteligt. Hvad der var fradrag for tidligere indskrænkes og udvides løbende ved indsættelse af nye bestemmelser i speciallovgivningen så som Ligningsloven, men også det faktum at Statsskatteloven, der er en bredt formuleret rammelov vedtaget tilbage i 1903, åbner op for, at administrativ praksis og domstolene skal fastlægge hvilke udgifter, der kan betragtes som fradragsberettigede driftsomkostninger.

Denne opgave beskriver de momenter, der indgår i vurderingen af driftsomkostningsbegrebet indenfor et afgrænset område, hvor arbejdsbeklædning, arbejdsværelse i hjemmet og sundhedsudgifter er blevet udvalgt, idet disse områder har haft mediernes bevågenhed, grundet ny lovgivning eller afsigelse af Højesterets dom, som dog nok blev lidt mere profileret, da den omhandlede en kendis sangerinde, mere end den kom med banebrydende nyt på fradragsområdet. Alligevel har jeg fundet disse områder relevante.

1.1. Problemformulering

Følgende opgave vil redegøre for gældende ret med hensyn til driftsomkostningsbegrebet indenfor arbejdsbeklædning, arbejdsværelse i hjemmet og sundhedsudgifter. Herunder er det opgavens formål ved domsanalyse at belyse gældende omkostningskriterier, som indgår i vurderingen af, hvornår fradragsretten fortabes, og udgiften bliver til et privatforbrug.

Afhandlingen vil tillige redegøre for de beskatningsregler der er gældende for den enkelte ansatte med hensyn til arbejdsbeklædning, arbejdsværelse i hjemmet samt sundhedsydelse, såfremt disse ydelser stilles til rådighed af arbejdsgiver. Dette gøres gældende, idet opgaven ønsker at belyse, at ikke alle skattemæssigt har mest muligt ud af at kunne foretage driftsomkostningsfradrag.

Specifikt vedrørende området sundhedsudgifter har opgaveløser fundet det nødvendigt at foretage en historisk gennemgang af lovgrundlaget, idet driftsomkostningsbegrebet på dette område har undergået store forandringer indenfor en kortere årrække, hvorfor lovfortolkning primært vil blive anvendt i dette kapital.

1.2. Afgrænsning

Danmarks skattesystem bygger på opgørelsen af nettoindkomsten, hvor de skattepligtige indtægter medregnes jævnfør statsskattelovens §§ 4 og 5, samt øvrige bestemmelser i speciallovgivningen. Herefter fratrækkes de fradragsberettigede udgifter efter statsskattelovens § 6 samt andre bestemmelser i skattelovgivningen.

Det er denne opgaves formål indenfor stærkt afgrænsede udgiftstyper, værende arbejdsbeklædning, arbejdsværelse i hjemmet og sundhedsudgifter, at bestemme hvorvidt der er fradragsret for en omkostning eller ej, samt afgøre hvem der kan foretage fradraget. Det vil ikke blive behandlet, hvornår en udgift kan fradrages.

Vedrørende lønmodtagers mulighed for at modtage skattefri personalegoder har opgaven koncentreret sig om egentlige arbejdsgiverbetalinger, jf. LL § 16, stk.1, 1. pkt. Således vil det kun sporadisk blive behandlet, hvorvidt arbejdsgiverens indirekte betaling gennem forsikring eller ydelse af lån er omfattet af skattefriheden, idet disse forhold overordnet forventes at følge LL § 16, stk.1, 1. pkt.

Endvidere vil opgaven forudsætte, at læseren er bekendt med begreber, så som selvstændig erhvervsdrivende, indkomstgrundlaget mv., da krav og reglerne for at kunne definere disse begreber således ikke vil blive gennemgået.

Opdatering af kildemateriale og afgørelser med relevans for driftsomkostningsbegrebet indenfor de afgrænsede områder samt beskatningen heraf er sket indtil den 15. december 2012.

2. Metode

2.1. Metode

Denne afhandlings analyser gennemføres ved anvendelse af den retsdogmatiske metode, hvis formål er at fastlægge gældende ret gennem fortolkning af gældende retskilder.

Til løsningen af retlige problemstillinger søges hjælp i retskilderne. Retskilderne kan inddeles i fire kategorier; Lovgivning (Grundloven, love, anordninger, bekendtgørelser og cirkulærer), retspraksis i form af afgørelser, sædvaner og endelig forholdets natur¹

Der vil i afhandlingen blive anvendt primær litteratur i form af lovmateriale. Dette vil blive understøttet af retspraksis i form af relevante afgørelser, hvor det tilstræbes, at anvende de nyeste afgørelser for at være mest tidssvarende. Dog har retspraksis afklaret nogle af emneområderne for år tilbage, hvorfor nogle domme med stor præjudikatsværdi er af ældre dato. Således vil nyere domme ofte være administrative afgørelser fra Landsskatteretten samt bindende forhåndsbeskeder fra Skatterådet.

Endvidere vil afhandlingen inddrage den administrative regulering, som i dag sker ved, at SKAT årligt udgiver en Ligningsvejledning og Den juridiske vejledning 2012/2. Vejledningerne rummer betydelig informationsværdi, men er ikke bindende for skatteyderne, Landsskatteretten og domstolene.²

Slutteligt vil der blive anvendt artikler mv. som supplement til ovenstående, og primært med det sigte at verificere en given udvikling, samt give udtryk for holdninger og kritik til gældende lov og retspraksis.

2.2. Lovgivning

Den overordnede hjeml til at foretage fradrag for driftsomkostninger findes i Statsskattelovens § 6, stk. 1, litra a, såfremt udgiften er anvendt i ”årets løb til at erhverve, sikre og vedligeholde indkomsten, derunder ordinære afskrivninger”.

Ud fra ovennævnte sætning kan det for det første udledes, at det kun er udgifter, der sigter på erhvervelse af skattepligtig indkomst, der kan fradrages. For det andet ligger der i formuleringen et krav om, at udgiften skal have en vis nærmere sammenhæng med indkomsten. Endvidere fremgår

¹ Jens Ewald - At tænke juridisk, 2005, s. 18

² Aage Michelsen m.fl. - Lærebog I indkomstskat, 14. udgave, 2011, s. 112

det af sætningen, at udgiften skal udgøre et forbrug eller en værdiforringelse og kunne henføres til indkomståret, alternativt vil en udgift der strækker sig udover indkomståret kunne afskrives.³

Statsskattelovens § 6, stk. 2 opregner endvidere en række udgiftstyper, der ikke er omfattet af fradragsretten efter stk. 1. Bestemmelsen lyder som følgende:

”Den beregnede Skatteindtægt er skattepligtig uden Hensyn til, hvorledes den anvendes, altsaa hvad enten den benyttes til egen eller Families Underhold, Betjening, Nytte eller Behagelighed, eller til Formueforøgelse, til Forbedring af Ejendom, til Udvidelse af Næring eller Drift, Henlæggelse til Reserve- eller andre lignende Fonds, til Gaver eller på anden Maade”.

Såvel SL § 6 stk. 1, litra a samt SL § 6 stk. 2 udelukker begge fradrag for private udgifter, idet udgiften skal være afholdt for at opnå indkomst, hvilket private udgifter pr. definition aldrig er.

Dernæst lyder stk. 2, at indkomsten *”er skattepligtig uden Hensyn til, hvorledes den anvendes, altsaa hvad enten den benyttes til egen eller Families Underhold, Betjening, Nytte eller Behagelighed”.*

At der således alligevel er basis for at diskutere en afgrænsning mellem de fradragsberettigede driftsomkostninger, og de ikke fradragsberettigede private udgifter skyldes følgende:

- Den samfundsmæssige udvikling medfører en løbende ændring i den almindelige opfattelse af, hvad der kan henregnes til privatforbruget.
- Politikerne har vedtaget specielbestemmelser i lovgivningen, som oftest Ligningsloven – der specifikt indfører fradragsret for en ellers privat omkostning.
- En normal fradragsberettiget driftsomkostning kan efter en konkret vurdering blive til en privat udgift, såfremt det private islet har været fremtrædende, og udgiften ikke skønnes at have en direkte sammenhæng med indkomsterhvervelsen.
- En normal ikke fradragsberettiget privat udgift kan efter en konkret vurdering blive til en fradragsberettiget omkostning, såfremt der foreligger en direkte sammenhæng med indkomsterhvervelsen.

Området er således kompleks, og skatteyderen kan ikke nøjes med at kigge på udgiftstypen for at fastslå fradragsretten, men er nødt til at sætte anskaffelsen ind i en større sammenhæng, hvor specielt sammenhængen til indkomsterhvervelsen vejer tungt, hvilket jeg vil belyse i afsnit 3 og 4.

³ Jane Ferniss – Det skatteretlige driftsomkostningsbegreb, 2006, s. 81-82

3. Fradragsret for arbejdsbeklædning

Hovedregel:

Udgangspunktet for beklædningsgenstande er at der er tale om en privat ej fradragsberettiget udgift, uanset om der er tale om alm. beklædning eller en arbejdsdragt., jfr. SL § 6, stk. 2.⁴ Baggrunden for denne konklusion er, at skattemyndighederne anser anvendelsen af en arbejdsdragt for at træde i stedet for anvendelsen af sædvanlig daglig beklædning.

Selve lovgrundlaget hviler på Statsskattelovens driftsomkostningsbegreb, jfr. SL § 6, stk. 1, litra a, idet der ikke er vedtaget speciallovgivning gældende for fradragsretten for arbejdsbeklædning.

Undtagelse:

Ovennævnte kunne indikere, at det dermed ikke var muligt at opnå fradrag for beklædningsudgifter, hvilket ikke er tilfældet, såfremt der kan dokumenteres en konkret erhvervsmæssig begrundelse for at afholde merudgifter til en speciel form for beklædning, der overstiger udgifterne til sædvanlig daglig beklædning.

Grænsedragningen kan i praksis give anledning til en del problematik, dels fordi der indgår et skøn i vurderingen ”speciel form for beklædning” samt ”udgifter til sædvanlig daglig beklædning”.

Dernæst bygger retspraksis næsten udelukkende på retsforlig, bortset fra en Højesterets dom SKM.2010.549.HR, som dog mere stadfæstede linjen ansporet af retsforligene. Retsforligene og Højesterets dommen vil blive gennemgå senere i afsnit 3.3. Den manglende domspraksis har overladt det til Skatteministeriet, Departementet at kommentere og præcisere afgørelserne, hvilket Departementet har fundet nødvendigt i flere tilfælde. Domstolene er dog i fremtidige afgørelser ikke bundet af retsforligene, selvom de naturligvis vil indgå i voteringen på lige fod med anden juridisk litteratur.

Selvom det overordnede emne for denne afhandling er driftsomkostninger, så har jeg set mig nødsaget til tillige at inddrage personalegoder, idet der kan være skattemæssige fordele for lønmodtageren på beklædningsområdet, ved at denne lader arbejdsgiveren afholde omkostningerne til beklædning, uanset lønmodtageren faktisk ville kunne fradrage beklædningen i sin skattepligtige indkomst.

⁴ C.A.4.3.1.7 2012/2

3.1. Kriterier der indgår i fradragsbedømmelsen

Som gennemgået under afsnit 2 vedrørende lovgivningen, så forudsætter et fradrag efter SL § 6, stk. 1, litra a en umiddelbar sammenhæng mellem afholdelse af udgiften til beklædning og indtægtserhvervelsen. Lad os kalde dette kriterium ”*sammenhængskriteriet*”.

Et eksempel, hvor en sådan sammenhæng forekommer indlysende kunne være en slagter, der kan påvise en sammenhæng mellem indtægterne fra slagterhvervet og udgifterne til ”reelt arbejdstøj” ved anskaffelsen af slagterkitler.

Regnskabsmæssigt kaldes dette princip for ”*matchingprincippet*”, og går grundlæggende ud på, at de omkostninger, der er afholdt med henblik på skabelsen af periodens indtægter, skal henføres til den periode, hvor indtægten indregnes.

Det er imidlertid ikke tilstrækkeligt for skatteyderen at påvise en sammenhæng mellem erhvervet og beklædningsudgiften, da der nægtes fradrag for private udgifter, jfr. SL § 6, stk. 2.

Således tillægges det afgørende vægt i fradragsbedømmelsen, at udgifterne til arbejdstøj er særlige faglige udgifter, der eliminerer den private anvendelse til nærmest nul. Lad os kalde dette kriterium ”*faglighedskriteriet*”. Videreføres eksemplet med slagterkitlerne, så kan man i hvert fald her tale om en speciel faglig beklædning, som de fleste ville betakke sig fra at være iklædt privat.

Skatteyderen er efter at have løftet bevisbyrden for *sammenhængs- og faglighedskriteriet* endnu ikke berettiget til at foretage fradrag for sin driftsomkostning, idet beklædningsudgifter som hovedregel anses som private udgifter, også selvom de er afholdt i tilknytning til arbejdet.

Skatteyderen pålægges yderligere at påvise, at dennes udgift til arbejdstøj overstiger udgifterne til sædvanlig daglig beklædning, enten i form af, at arbejdstøjet er dyrere i anskaffelsen eller, at det er udsat for større slid og ødelæggelse end normalt. Lad os kalde dette kriterium ”*merudgiftskriteriet*”. Merudgiftskriteriet er det styrende i domspraksis på beklædningsområdet, hvormed kan konkluderes, at såfremt skatteyderen ikke kan dokumentere en ”merudgift”, set i forhold til anden sædvanlig daglig beklædning, da kan denne ikke opnå fradragsretten.

I eksemplet med slagterkitlen, vil skatteyderen formentlig uden de store indvendinger få godkendt fradrag ud fra en betragtning om, at hans arbejdstøj udsættes for større slid og ødelæggelse end normalt. Fradraget opnås naturligvis kun, såfremt det er slagteren selv, som har afholdt udgiften til kitlen.

3.1.1. Særlige kriterier vedrørende fradragsretten for lønmodtagere

Udover, at en lønmodtager skal opfylde de netop gennemgåede sammenhæng-, fagligheds- og merudgiftskriterier, så skal arbejdsgiveren ydermere være underlagt en arbejdsgiverinstruktion, hvor arbejdsgiveren stiller krav om en bestemt beklædning, som er nedfældet i såkaldte dresskoder i personalehåndbøger eller guidelines, som bekendtgøres overfor lønmodtageren ved ansættelsen.

Lad os kalde dette kriterium ”arbejdsgiverkravskriteriet”.

Lønmodtagerne stilles overfor dette yderligere kriterium fordi skattemyndighederne forudsætter, at arbejdsgiveren afholder ”nødvendige” beklædningsudgifter til lønmodtagere, såfremt en speciel fremtoning ønskes, hvilket stiller strenge krav til bevisførelsen for lønmodtagere, såfremt de selv afholder udgiften til arbejdsbeklædning.

Vender vi tilbage til eksemplet med slagterkitlen og forudsætter, at f.eks. Danish Crown pålagde sine ansatte at anskaffe deres egen arbejdsdragt ud fra nogle nærmere definerede kriterier, så ville lønmodtageren være berettiget til at foretage fradrag for sin driftsomkostning efter SL § 6, stk. 1, litra. Spørgsmålet er så, om det overhovedet er i lønmodtagerens interesse?

3.1.2. Reduktion med bundfradrag efter LL § 9, stk. 1

Som omtalt ovenfor er der en formodningsregel i praksis for, at arbejdsgiveren afholder udgifterne til ”reel arbejdsbeklædning”, hvilket naturligvis medfører, at det er denne, der ville kunne fradrage omkostningen efter SL § 6, stk. 1, litra a.

Baggrunden for denne formodningsregel skyldes bl.a., at lønmodtageren ville blive økonomisk straffet ved selv at afholde udgiften, i det denne rammes af reduktion i den faktiske udgift med bundfradraget efter LL § 9, stk. 1 ” ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst for lønmodtagere fradrages udgifter i forbindelse med udførelsen af det indtægtsgivende arbejde i det omfang, at de samlede fradragsberettigede udgifter overstiger et grundbeløb på 3.000 kr.” (kr. 5.500,- 2012 niveau). Endvidere såfremt omkostningen for lønmodtageren overstiger de kr. 5.500, så kan det resterende beløb kun fratrækkes som et ligningsmæssigt fradrag med en skatteværdi på ca. 31,6% (2012 niveau)⁵. Arbejdsgiveren derimod opnår et fradrag med en skatteværdi på op til 56%, idet beløbet fragår direkte i grundlaget før arbejdsmarkedsbidrag.⁶

⁵ www.skm.dk/tal_statistik/skatteberregning/5022.html

⁶ Forudsætter personlig drevet virksomhed

3.2. Arbejdsbeklædning som personalegode efter LL § 16

I forrige afsnit vedr. lønmodtagerens fradragsret for sine driftsomkostninger fandt jeg ud af, at det ikke var hensigtsmæssigt for lønmodtageren at anvende regelsættet, idet denne ikke fik fradrag for de første kr. 5.500,- jfr. LL § 9, stk. 1 samt kun et ligningsmæssigt fradrag for resten af beløbet.

Regelsættet må derfor forventes kun at blive anvendt, såfremt lønmodtageren ikke har andre muligheder.

Skattemyndighederne begunstiger imidlertid også lønmodtagere, som får deres arbejdstøj stillet til rådighed af arbejdsgiveren, hvilket fremgår af følgende passus indsat i den juridiske vejledning 2012. ”Egentligt arbejdstøj er ikke et personalegode, men et arbejdsredskab. Efter statskattelovens principper er egentligt arbejdstøj, der er passende for det pågældende arbejde, derfor ikke skattepligtigt”.⁷ Det forudsættes, at der er tale om en ”reel arbejdsdragt”, og ikke alle jobs kan godkendes til at bære reelt arbejdsdragt.⁸

Der er ikke tale om en lempelse af sammenhæng-, fagligheds- eller merudgiftskriteriet, idet skattefriheden for lønmodtageren kun er gældende, såfremt arbejdstøjet er så specielt, at det ikke antages tillige at kunne tjene som privat beklædning. Der kan f.eks. være tale om kitler mv. til slagteriarbejdere, sygehuspersonale eller skjorter til butikspersonale, sikkerhedsbeklædning mv. samt tøj til arbejde, der medfører tilsmudsning eller betydeligt slid på tøjet.

Videreføres eksemplet fra tidligere afsnit med slagterkitlen, så må den siges at være passende for slagterimedarbejderen, så denne gruppe af lønmodtagere kan skattefrit modtage deres beklædning som et arbejdsredskab.

3.2.1. Hvad karakteriser egentlige arbejdsdragter/reelt arbejdstøj

I det forudgående eksempel vedrørende slagterkitlen var der ikke tvivl om, hvorvidt der var tale om arbejdsbeklædning eller ej, idet det havde formodningen for sig, at slagterkitler mv. ikke tillige tjener til privat beklædning. Dog er det vigtigt at pointere, at der ikke er sket en opblødning af skattemyndighedernes vurdering af, hvad der kan anses som egentlig arbejdstøj, også selvom tøjet faktisk kun anvendes til arbejdet. Anses arbejdsbeklædningen for tilpas almindelig, så er alene muligheden og formodningen om at tøjet anvendes privat nok til at nægte fradragsret.

⁷ C.A.5.7

⁸ Jfr. TfS 1997, 160 ØLD, hvor en hoteldirektør blev anset at være skattepligtig af sin af arbejdsgiver modtagne arbejdsbeklædning.

Dette kan illustreres med en gammel landsskatteretsafgørelse, **TfS. 1988, 408 LSR**:

Sagen drejede sig om en skatteyder, der sammen med de øvrige ansatte i et revisionsfirma fik beklædningsgenstande med firmaets logo stillet til rådighed til obligatorisk brug i arbejdstiden, men med forbud mod privat benyttelse uden for arbejds- og hjemtransporttid.

Landsskatteretten afgjorde, at skatteyderen skulle beskattes af et skønnet beløb for den besparelse, der ville opnås ved ikke at anvende privat beklædning.

Skatteyderen blev i ovennævnte dom beskattet af et sparet privatforbrug til ”normal beklædning”.

LL § 16, stk. 3 angiver hvorledes skatteyderen beskattes: *”Den skattepligtige værdi af de i stk. 1 omhandlede goder skal ved skatteansættelsen fastsættes til den værdi, som det måtte antages at koste den skattepligtige at erhverve godet i almindelig fri handel”*. Skatteyderen stilles altså fuldstændig som om, at denne selv have købt godet.

Landsskatteretten har utvivlsomt lagt vægt på faglighedskriteriet i sin afgørelse og konkluderet, at et jakkesæt mv. ikke kunne anses som en arbejdsdragt, men i stedet skulle betragtes som almindelig beklædning der tillige kunne anvendes privat. Landsskatteretten har fuldstændig ignoreret arbejdsgiverinstruktionen der forbød en sådan privat anvendelse, hvilket jeg mener, kan være sket med den begrundelse, at arbejdsgiveren ikke kan forhindre en evt. privatbenyttelse, når tøjet må anses som alm. beklædning samt, at tøjet bruges udenfor virksomheden til eksempelvis hjemtransport.

Se også den under afsnit 3.3. kommenterede TfS 1997, 503 DEP, hvor Departementet mente, at kjole og hvidt og laksko lå på grænsen af faglighedskriteriet, og klart udtalte, at smoking og pænt mørk tøj ikke ville afstedkomme et fradrag.

Der kan ikke umiddelbart opstilles en knivskarp grænse for, hvad der kan betragtes som en reel arbejdsdragt, og hvad der må anses som alm. beklædningsudgifter, da det danske samfund ikke er stationært, og grænserne rykkes med samfundsudviklingen, og opfattelsen har da også rykket sig siden 1988 og frem til i dag.

Imidlertid er der kun et eksempel på, at et sort jakkesæt er blevet anset som en arbejdsdragt, og det er sket ved afsigelsen af TfS. 2003, 381 LSR. vedrørende et bedemandsselskab. Dommen vil blive kommenteret senere i afsnit 3.3.3.

3.2.2. Bagatelgrænsen

Kriterierne for den ældre Landsskatterets afgørelse TfS.1988, 408 LSR er stadig gældende den dag i dag. Dog er konsekvenserne ikke nødvendigvis længere, at skatteyderen vil blive beskattet af besparelsen ved ikke at anvende privat beklædning, idet Folketinget ved lov nr. 437 af juni 1997 indførte en bagatelgrænse jfr. LL § 16, stk. 3, 3.pkt, på kr. 3.000 (kr. 5.500,- 2012 niveau). Bagatelgrænsen vedrører personalegoder, som arbejdsgiveren i overvejende grad stiller til rådighed af hensyn til den ansattes arbejde, og beskattes kun, såfremt den samlede værdi af disse goder fra en eller flere arbejdsgivere overstiger grænsen.

Bagatelgrænsen gælder ikke for de personalegoder, som i øvrigt er skattepligtige, f.eks. fri bil og fri bolig mv.

Med hensyn til TfS.1988, 408 LSR ville udfaldet i dag altså være en fradragsberettiget driftsomkostning jfr. SL § 6 stk. 1, litra a for revisionsfirmaet kombineret med et skattefrit personalegode for de ansatte, såfremt de ansatte kan holde værdien af samtlige modtagne personalegoder under bagatelgrænsen. Overskrider den enkelte ansatte grænsen, er det vigtigt at pointere, at da beskattes ikke kun overskridelsen men hele beløbet.

Der kan altså være tale om skatteoptimering fra arbejdstageren side ved at arbejdsgiveren opstiller en dresskode, der eksempelvis påbyder de enkelte revisorer at gå i jakkesæt, hvorefter arbejdsgiveren reducere lønmodtagerens bruttoløn med kr. 5.500 / 12 måneder = kr. 458,33 pr. måned. Sluttelig indkøber arbejdsgiveren jakkesættene med diskret påsat logo, hvorefter medarbejderstaben får en ensartet fremtoning med en skattebesparelse for lønmodtageren oven i købet.

For god ordens skyld nævner Ligningsrådet i SKM 2004.522.LR, at *”indgår beklædningsgenstande i en flexlønsordning, vil dette pege i retning af, at tøjet ikke i overvejende grad er stillet til rådighed af hensyn til arbejdet”*, så måske ovennævnte eksempel er trukket lige til grænsen, men Skattevæsenet ved trods alt ikke hvad den enkelte ansatte ”skulle” have haft i løn.

Ligningsrådet har i før omtalte bindende forhåndsbesked SKM2004.522.LR omkring arbejdsgiver betalt beklædning forsøgt at præcisere betingelserne for, hvornår beklædningsgenstande kan anses som omfattet af den i 1997 indførte bagatelgrænse.

”Tøjet skal fremstå som firmabeklædning med synligt navn, logo eller tilsvarende. Tøjet skal i overvejende grad anvendes i arbejdstiden og må efter en konkret vurdering ikke erstatte privat tøj”.

Ligningsrådet afviser således beklædning uden synligt logo, idet dette så vil blive betragtet som skattepligtig alm. beklædning, dernæst kræves det at tøjet hovedsageligt anvendes i arbejdstiden, hvilket f.eks. revisorerne fra TfS. 1988, 408 LSR nemt ville kunne opfylde, og sluttelig gummiparagraffen om, at arbejdsgiver tøjet ikke må erstatte privat tøj, hvilket unægtelig i et vist omfang må være tilfældet med meget af det tøj, som arbejdsgivere udleverer af poloshirts, skjorter, jakkesæt mv., men mig bekendt accepteres tøjets dobbelte funktion, så længe omfanget er under bagatelgrænsen, formentlig også af hensyn til de lignende skattemyndigheder.

3.2.2.1. Arbejdstøj der klassificeres som alm. tøj

Sluttelig skal det præciseres, at har den ansatte frie tøjler til at indkøbe ”firmabeklædning”, også selvom der påtrykkes logo, altså hvor der ikke er opstillet en nærmere afgrænset dresskode, og hvor tøj købet i større eller mindre grad finansieres gennem en kontantlønsnedgang, vil der være tale om almindeligt tøj.

Ved indkøb af almindeligt tøj, som arbejdsgiveren ejer og stiller til rådighed, skal den ansatte som tidligere nævnt beskattes af et beløb svarende til købsprisen for det pågældende tøj, og der forelægger herefter ikke noget incitament for lønmodtageren for at involvere arbejdsgiveren i tøj indkøbet.

De beskrevne situationer kan beskrives som i nedenstående skema:

Beklædning	A-indkomst	B-indkomst	B-indkomst under bagatelgrænse	Skattefrit
Alm. tøj		X		
Firmatøj med logo eller lign.			X	
Arbejdsdragt				X

Kilde: E mail-service nr. 503 af 15. september 2009 – TAXPARTNER A/S

3.3. Retspraksis

3.3.1. TfS 1995, 746 Ø (Præjudikat)

Den beskrevne praksis udspringer af en række domsafgørelser, hvoraf der på beklædningsområdet blev skabt et præjudikat ved afsigelsen af TfS 1995, 746 Ø, som senere blev kommenteret af Skatteministeriet, Departementet i TfS 1997, 503 DEP:

Sagen omhandlede en korsanger, der var ansat i Danmarks Radio. Vedkommende havde fratrukket udgifter til anskaffelse af kjole og hvidt og laksko.

Landsretten udtalte, ”Danmarks Radio stiller efter det oplyste krav om, at korsangerne ud over smoking og mørkt tøj tillige anvender kjole og hvidt ved et betydeligt antal koncerter. Under hensyn hertil samt til, at kjole og hvidt og dertil hørende laksko ikke kan anses for at være beklædningsgenstande, som anskaffes i almindelighed, tages sagsøgerens påstand til følge.”

Landsretten godtog, at der var en umiddelbar sammenhæng mellem udgiften til kjole og hvidt og dertil hørende laksko, og indtægtserhvervelsen som korsanger i Danmarks Radio, at dette kunne begrunde et fradrag efter SL § 6, stk. 1, litra a.

Der kunne efter min vurdering have været rejst tvivl ved faglighedskriteriet, idet kjole og hvidt samt laksko kunne have en alternativ anvendelse i f.eks. frimurerloger, til bryllupper og jubilæer mv., men Landsretten konstaterede blot, ”at kjole og hvidt og dertil hørende laksko ikke kan anses for at være beklædningsgenstande, som anskaffes i almindelighed”. Hermed udelukker Landsretten, at beklædningsgenstandene anvendes privat, i hvert fald i nævneværdigt omfang og under alle omstændigheder havde det ikke været formålet med anskaffelsen.

Jeg forholder mig tvivlende overfor, hvorvidt Landsrettens formulering kan strækkes så vidt som Skatteministeriet gør i Deres præcisering i TfS 1997, 503 DEP, hvor blot muligheden for privat anvendelse vil nægte ethvert fradrag. Sagen kom aldrig til Højesteret, idet Skatteministeriet indgik et retsforlig, hvor sagsøgeren fik medhold i sin principale påstand.

Landsrettens afgørelse blev afsagt med dissens, idet en dommer ikke mente korsangeren havde dokumenteret, at han havde haft en større samlet udgift til beklædning, end hvis han skulle have optrådt i andet pænt tøj. Dommeren mente ikke, at merudgiftskriteriet var opfyldt, hvilket er hele arbejdstøjs områdets akillessene, da det må bero på et skøn, hvad den ”normale” udgift til arbejdsbeklædning skal være.

Flertallet af dommerne mente dog med støtte i afskaffede standardfradragssatser fra indkomståret 1988 for musikere, at sagsøgeren havde haft en merudgift til beklædning, også ud fra den betragtning, at korsangeren formentlig havde afholdt udgifter til mørkt tøj, som ikke var forsøgt fradraget.

Endelig er det præciseret i afgørelsen, at det tillægges afgørende betydning, at Danmarks Radio pålagde de ansatte en dresskode, der forpligtede den enkelte til at optræde i kjole og hvidt.

Korsangeren er så at sige blevet pålagt en merudgift af arbejdsgiver, og kunne altså ikke vælge blot at optræde i finere mørkt tøj.

Slutteligt kan det undre, at afgørelsen gav fradrag for den fulde anskaffelsessum for kjole og hvidt og laksko, og der således ikke blev reduceret med et sparet forbrug af anden passende arbejdsbeklædning, jfr. eksempelvis TfS. 1988, 408 LSR. – Dette kunne være et brud med tidligere tiders praksis.⁹ Jeg er dog enig med Ole Bjørn¹⁰, hvor hans afviser, at dommen kan anses som et brud på retspraksis, i det korsangeren, foruden at besidde kjole og hvidt samt laksko, også skulle være i besiddelse af såvel mørkt tøj som smoking til brug for arbejdet. Dermed synes argumentet, at anskaffelsen af kjole og hvidt samt laksko skulle medføre en besparelse af øvrig beklædning ikke at være gangbar.

Retstilstanden efter TfS. 1995, 746 Ø efter Skatteministeriets Departements opfattelse, og kommenteret i TfS 1997, 503 DEP.

- Ministeriet fandt ikke, at dommen skulle tages som udtryk for, at de tidligere standardfradrag til musikere relaterede sig til hele udgiften til kjole og hvidt og laksko. **Det findes kun at være merudgiften til beklædning, der kan fratrækkes.**
- Ministeriet fandt ikke, at afgørelsen ændrede ved det forhold, at der kun kunne gives fradrag for arbejdsrelaterede beklædningsudgifter, **hvis beklædningen var så speciel, at den ikke også kunne anvendes privat.** Dette punkt afgrænses konkret, da der efter Skatteministeriets opfattelse ikke kunne ydes fradrag til smoking eller en mørk habit, idet tøjet ville kunne bruges privat.

⁹ Jane Ferniss – Det skatteretlige driftsomkostningsbegreb, 2006, s. 247

¹⁰ Ole Bjørn – SR-Skat 6/2010, s. 293

3.3.2. Retsafgørelser afsagt efter 1995 i overensstemmelse med TfS. 1995, 746 Ø:

3.3.2.1. TfS. 2000, 977 Ø: (Retsforlig)

Sagen omhandlede en selvstændig vognmand, der som led i arbejdsvilkårene for at samarbejde med et vognmandsselskab skulle anskaffe uniform. Landsskatteretten havde fundet, at der ganske vist var tale om arbejdstøj af et specielt design, men uniformen havde efter rettens opfattelse en beskaffenhed, som nogenlunde svarede til anden form for almindelig arbejdsbeklædning.

Landsskatteretten mente derfor ikke, at skatteyderen havde afholdt udgifter, der oversteg udgifterne til almindelig beklædning. Skatteyderen havde afholdt en samlet udgift på kr. 2.335,- fordelt på 2 par bukser, 5 stk. polo-shirts samt 2 stk. jakker.

Sagen blev ved Østre Landsret forliget, hvorefter vognmanden fik medhold i sin principale påstand, og nedsat sin skattepligtige indkomst med hele uniformens anskaffelsessum, og ikke kun merudgiften reduceret med sparet forbrug til anden passende beklædning.

Skatteministeriet kommenterede forliget i TfS. 2000, 980 DEP, hvor ministeriet anså det for dokumenteret, at uniformstøjet var betydeligt dyrere end almindeligt arbejdstøj af tilsvarende kvalitet. Endvidere lagde ministeriet vægt på, at uniformen havde et så specielt udseende, at man måtte antage, at en vognmand naturligt ville vægre sig imod at anvende uniformen uden for arbejdstiden.

Afgørelsen illustrerer meget godt i hvor høj grad der er tale om et skøn vedrørende, hvorvidt der er tale om en merudgift. Det skal selvfølgelig præciseres, at udgifterne relaterer sig til indkomståret 1994, men alligevel kan kr. 2.335,- vil næppe betragtes som ”betydeligt dyrere end almindeligt arbejdstøj”, og tvivlsom bliver afgørelsens anden begrundelse, at ”uniformen havde et specielt udseende”, idet der var tale om ganske almindelige polo-shirts og jakker påtrykt vognmands-centralens logo.

Lignende reklame polo-shirts kunne på daværende tidspunkt købes i detailhandlen med påtryk for brands som Ferrari, Coca-Cola mv., og ansås som værende modetøj, hvilket selvfølgelig ikke er helt det samme som navnet på en vognmandscentral, men specielt kan tøjet bestemt ikke karakteriseres.

3.3.2.2. TfS. 2001, 109 Ø: (Retsforlig)

Sagen angik et ægtepar, der ernærede sig som professionelle kunstnere, hvor kvinden var sangerinde og manden pianist. De optrådte typisk til private fester og på restauranter og havde i indkomståret 1996 afholdt

dokumenterede udgifter til ”scenetøj og tøjrens” for i alt kr. 11.981,-. Det var ligeledes dokumenteret, at tøjjudgifterne for de foregående og efterfølgende år havde været af tilsvarende størrelse.

Landskatteretten havde nægtet fradrag for udgifterne til beklædning og tøjrens, idet man udtalte, at udgifterne ikke havde medført en større samlet beklædningsudgift, end der måtte antages at være normalt for områder, hvor pænere påklædning er påkrævet under arbejdet.

Sagen blev ved Østre Landsret forliget, hvorefter ægteparret fik medhold i sin principale påstand, og nedsat sin skattepligtige indkomst med halvdelen af de dokumenterede udgifter, og ligesom ved Tfs. 2000, 977 Ø blev der anerkendt fradrag for hele det beløb, der var nedlagt påstand om, og altså ikke kun merudgiften reduceret med sparet forbrug til anden passende beklædning.

Skatteministeriet kommenterede forliget i Tfs. 2001, 118 DEP, hvor Skatteministeriet ikke fandt grundlag for at bestride, at tøjet var så specielt, at det i det store og hele var uanvendeligt til privat brug samt, at udgifterne havde medført en større samlet beklædningsudgift end den, der var gældende for områder, hvor almindelig påklædning anvendes.

Jeg er enig i skatteministeriets afgørelse, idet der her er afholdt betydelige merudgifter til beklædning, dog kan der igen rejses spørgsmålstegn ved den private benyttelse af ”selskabstøj”, men et vigtigt moment her, må have været, at skatteyderne kun havde krævet fradrag for 50% af udgifterne, hvorfor den evt. private benyttelse af ”selskabstøjet” må kunne indeholdes i denne ej fradragsberettiget del. Dette kan også tolkes således, at det resterende selskabstøj, som er fradragsberettiget er så speciel, at dette ikke kan tjene til private formål, hvilket jeg dog principielt er uenig i.

3.3.2.3. SKM.2008, 317.BR

Sagen angik en entertainers fradrag for rejseomkostninger, scenetøj samt el og varme.

Byretten udtalte, at der under sagen blev forvist en række kostumer, der efter deres egenart utvivlsomt kunne begrunde fradragsret, men sagsøgeren havde ikke godtgjort, at nogen del af den foreviste garderobe var omfattet af de indkøb, som sagsøgeren foretog i indkomståret 2000 og 2001. Derimod bestod de fremlagte kvitteringer hovedsagelig af indkøb af helt almindeligt herretøj, såsom t-shirts, skjorter, bukser, bæltter m.v.

Byretten afgjorde herefter sagen i overensstemmelse med skattemyndighedernes skøn, hvorefter der alene blev indrømmet et fradrag på 10 pct. af den afholdte udgift, svarende til kr. 1.100,- vedrørende tøj, som ikke anses for at kunne indgå i sagsøgerens alm. garderobe.

TfS. 2008, 317.BR er utvivlsomt en afgørelse afsagt ud fra retningslinjerne udstukket af TfS. 1995, 746 Ø. Dog kan det relativt lave skøn, som skattemyndighederne udøvede, forklares med sagsøgerens noget særprægede bogføring, idet den oprindelige udgift til kostumer og scenetøj udgjorde kr. 20.885, hvoraf de kr. 10.000 var en uspecificeret udgift, som aldrig blev dokumenteret. De sidste kr. 10.885, hvoraf ca. 10 % blev anset for fradragsberettiget, blev udgjort af kvitteringer fra helt alm. butikker, hvilket ikke passede sammen med billeddokumentation af kostumer fremlagt i retten.

Entertaineren blev nægtet fradrag for størstedelen af sine beklædningsudgifter ud fra ”faglighedskriteriet”, idet beklædningen ikke var så speciel, at den ikke også kunne anvendes privat. Omvendt ligger skønnet jfr. ovenstående meget lavt, idet sagen er meget sammenlignelig med TfS. 2001, 109 Ø og SKM.2010, 549 HR.

Byretten kunne også have valgt at statuere, at der ikke var den fornødne sammenhæng mellem indtægterne som entertainer og de dokumenterede udgifter til beklædning, idet der var tale om forholdsvis alm. tøj indkøbt i modebutikker. Dette ville have medført et fradrag på kr. 0,-, men Byretten må have skønnet, at entertaineren faktisk havde afholdt merudgifter til beklædning, der var så speciel, at tøjet ikke synes egnet til privat brug, jfr. billeddokumentationen fra entertainerens shows, selvom han ikke kunne fremvise bilagsdokumentation for udgifterne.

Principielt er jeg enig i Byrettens dom, idet en entertainer formentlig må skønnes at have merudgifter til specielt scenetøj, hvilket billeddokumentationen også afslørede. Dommen kan også tages til indtægt for, at entertaineren har bevisbyrden for rent faktisk at kunne dokumentere ”merudgiftskriteriet” i form af fakturaer eller kasseboner mv., hvilket kunstneren i dette tilfælde var ude af stand til i nævneværdig grad.

3.3.2.4. SKM.2010, 549 HR

Sagen drejede sig om en sangerindes fradrag for scenebeklædning, samt diverse udgifter til personlig pleje herunder frisør, makeup og voksbehandlinger mv.

Dette blev første gang, at Højesteret blev bedt om at tage stilling til afgrænsningen mellem fradragsberettiget beklædningsudgifter og private omkostninger, og Højesterets afgørelse lagde sig på linje med retningslinjerne udstukket af TfS. 1995, 746 Ø.

Højesteret statuerede, at udgifter til tøj, frisør og make-up m.v. i almindelighed er privatudgifter, der ikke er fradragsberettigede og at Lina Rafn Sørensen ikke havde bevist, at der var grundlag for at tilsidesætte skattemyndighedernes skøn over de fradragsberettigede udgifter. Højesteret stadfæstede således Landsrettens dom afsagt i TfS. 2007, 822 Ø. Højesteret gik ikke i detaljer med præmisserne, men eftersom dommen stadfæstede Landsrettens dom, og Højesteret ikke blev bedt om at tage stilling til en forandret problemstilling, samt der ikke var fremlagt væsentlig ny information for Højesteret, vil jeg citere fra Landsrettens afgørelse, som efter min mening var langt klare i sine præmisser.

Landsrettens afgørelse kan opdeles i to dele:

Landsretten fandt ikke, at Lina Rafn Sørensen havde godtgjort en sådan direkte sammenhæng mellem på den ene side indkomsterhvervelsen og på den anden side udgifterne under betegnelsen "hår og make-up", i alt kr. 10.499, herunder at udgifterne skulle være merudgifter, så der på trods af disses udgifters almindelige karakter af privatudgifter kan tillades fradrag.

Såvel Højesteret som Landsretten dumper fradragsretten på sammenhængskriteriet, idet retterne anser det at få ordnet hår og make-up som en privat udgift, som Lina Rafn Sørensen ville have afholdt uanset sin profession.

Nægtelsen af fradrag til udgifterne vedr. "hår og make-up" kan anskues fra to synsvinkler:

- 1) at udgiften til personlig pleje er et privat anliggende, som man ville skulle afholde udgifter til, uanset sin beskæftigelsesmæssige situation. En sådan situation er illustreret i TfS. 1984, 307 Ø, hvor en regnskabschef blev nægtet fradrag for udgifter til børnepasning, selvom udgiften havde været nødvendig for, at hun kunne passe sit arbejde. Udgiften blev ikke anset for at have haft den fornødne direkte sammenhæng med den indkomstskabende aktivitet.
- 2) At der med udgiften på kr. 10.499,- til personlig pleje konkret i Lina Rafns tilfælde ikke er påvist en umiddelbar sammenhæng mellem hendes aktivitet som sangerinde

og skønhedsbehandlingerne, samt der ikke er påvist en merudgift i forhold til en modebevist kvindes normale årlige forbrug.

Landsretten nævnte konkret ”merudgiftskriteriet” i sin afgørelse, så jeg er nok mest fortalende for løsningen under punkt 2), hvilket således gør det muligt for entertainere at opnå fradrag for f.eks. en behandling af en stylist op til et show, hvorimod det umiddelbart må anses for umuligt at løfte bevisbyrden for den månedlige frisørregning, som Lina Rafn Sørensen bl.a. forsøgte i sagen.

Jeg er endvidere af den mening, at Højesteret ligeledes har skellet til beløbets størrelse, og skønnen, at det var indenfor et vist ”normalt” privatforbrug, selvom retten ikke nævner det i præmisserne. Dette anser jeg som sandsynligt, idet Højesteret i deres resume anerkender at udgifterne var afholdt i forbindelse med erhvervet, jfr. ordlyden ”*selv om udgifterne angiveligt var afholdt i forbindelse med sceneoptræden og lignende*”.

Således må det være udgiftsarten, hvor det havde formodningen for sig, at der var tale om private udgifter, og hvor merudgiftskriteriet ikke konkret kunne opfyldes, bl.a. pga. udgifternes banale karakter, månedlige frisørregninger, Matas indkøb, voksbehandlinger mv. – Der var ikke regninger fra stylisten eller lignende, som kunne skubbe til opfattelsen af et ”normalt” privatforbrug.

Anden del af Landsrettens afgørelse var vedrørende scenebeklædningen, hvor retten heller ikke anerkendte Lina Rafn Sørensens påstand om fradrag for i alt kr. 11.620,-. Dette skyldes, at størstedelen af tøjet var indkøbt i almindelige tøjforretninger og bar præg af helt almindeligt modetøj, hvoraf noget i et vist omfang var tilrettet til scenebrug. Størstedelen af tøjet ville hermed ikke kunne fradrages, idet fradragsretten fortabes på faglighedskriteriet, hvorefter tøjet anses at have en privat anvendelse.

Såvel Landsretten som Højesteret accepterede dog på baggrund af Lina Rafn Sørensens forklaring, at det måtte lægges til grund, at noget af tøjet var tilrettet til scenebrug, og dermed så specielt, at det i det store og hele var uanvendeligt til privat brug samt, at tøjet til dels havde været udsat for større slid end almindeligt tøj grundet ca. 70 arrangementer med popgruppen Infernal. På denne baggrund stadfæstede Retterne det skønsmæssige fradrag på i alt kr. 5.000 angående udgifter til arbejdsbeklædning/kostume m.v. opgjort af skatteankenævnet.

Som ved første del af afgørelsen, så er jeg af den mening, at merudgiftskriteriet har været styrende, og at Højesteret i det konkrete tilfælde har skønnen, at Lina Rafn Sørensen havde haft væsentlige merudgifter til arbejdstøj, der oversteg et ”normalt” privatforbrug for en modebevist kvinde.

Dog har det indkøbte tøj haft svært ved at opfylde faglighedskriteriet, idet en privat anvendelse ikke kunne udelukkes af det relativt alm. modetøj, hvorfor både speciel tilretningen samt den øgede slidtage nævnes, således man kunne imødekomme et skønsmæssigt fradrag på ca. 50 % af udgiftens størrelse.

Med hensyn til værdiansættelsen af den fradragsberettigede del af scenebeklædningen synes Skatteankenævnet at have fundet inspiration i bl.a. TfS. 2001, 109 Ø. I hvert fald var Nævnets skønsmæssige opgørelse af de fradragsberettigede beklædningsudgifter på 50 % nogenlunde ens, på trods af at størstedelen af tøjet var indkøbt i almindelige tøjforretninger og bar præg af helt almindeligt tøj.

Jeg mener, at Højesteretsdommen har lempet retspraksis i forhold til TfS. 1997, 503 DEP, hvor Ministeriet fandt, at der kun kunne gives fradrag for arbejdsrelaterede beklædningsudgifter, **hvis beklædningen var så speciel, at den ikke også kunne anvendes privat**. Dette altså uanset, at tøjet anvendes erhvervsmæssigt og har medført en merudgift for den enkelte skatteyder.

Efter Højesteretsdommen kan det konkluderes, at der gives fradrag for forholdsvis alm. tøj, såfremt det anvendes erhvervsmæssigt og udsættes for større slid end alm. privat brug fordrer. Det kan dog næppe siges, at "faglighedskriteriet" har flyttet sig synderligt, idet ca. 50 % af tøjet ikke blev anerkendt som fradragsberettiget, samt merudgiftskriteriet formentlig har været styrende for afgørelsen.

3.3.3. Retsafgørelser på grænsen af gældende ret

3.3.3.1. TfS. 2003, 381 LSR

Sagen omhandlede et selskab, der drev begravelsesforretning, som havde afholdt udgifter til de ansatte bedemænds beklædning. Udgifterne var af skattemyndighederne anset for yderligere løn til de ansatte, hvilket ville medføre en øget beskatning for de ansatte, der imidlertid var blevet beskattet af tøjet svarende til et normalt årligt arbejdstids beklædningsforbrug.

Landsskatteretten endte med at anerkende fradrag for selskabet, idet man konstaterede, at erhvervet som bedemand havde medført merudgifter til tøj i forhold til et normalt privatforbrug. Retten havde herved henset til, at det på baggrund af oplysningerne om bedemænds særlige arbejds- og beklædningsvilkår måtte anses for godtgjort, at bedemænd havde væsentlige merudgifter til beklædning.

Jeg er enig med Jane Ferniss¹¹ i, at der her kan forelægge et brud med den hidtidige praksis om, at der kun gives fradrag for arbejdsrelaterede beklædningsudgifter, hvis beklædningen er så speciel, at den ikke kan anvendes privat. Ganske almindelige sorte habitter må i høj grad antages at kunne anvendes privat, men afgørelsen må være konkret begrundet i, at bedemandsbeklædning udsættes for ekstraordinært slid og smuds, idet bedemænd både deltager ved iklædning af den afdøde, lukning og transport af blomster og kranse, hvilket indebærer ofte renholdelse i form af rensning og presning.

Afgørelsen skal således ikke ses som en ophævelse af hidtidig praksis, men derimod er afgørelsen så konkret begrundet af de særlige arbejds- og beklædningsvilkår, som bedemænd har, at afgørelsen næppe kan udstrækkes til øvrige erhverv.

3.4. Konklusion:

På baggrund af de gennemgåede domme kan det konstateres, at der på beklædningsområdet har været en konsekvent anvendelse af fire omkostningskriterier siden 1995 ved vurderingen af, hvorvidt en omkostning til arbejdstøj undtagelsesvist kan anerkendes som en fradragsberettiget driftsomkostning efter SL § 6, stk. 1, litra a. Det værende sammenhængskriteriet, faglighedskriteriet, merudgiftskriteriet og arbejdsgiverkravskriteriet.

Sammenhængskriteriet er det mindst fremtrædende omkostningskriterium af de fire, men det blev dog direkte nævnt i præmisserne ved nægtelsen af fradrag for beklædning, hår og make up i SKM 2010, 549 HR, hvorfor Højesteret må have vurderet, at sangerinden ville have afholdt udgifterne til beklædning, hår og make up, desuagtet hendes profession.

Kriteriet nævnes ikke ofte på beklædningsområdet, idet skatteyderen normalt uden de store anstrengelser kan påvise en direkte sammenhæng mellem på den ene side indkomsterhvervelsen og på den anden side udgifterne til beklædning, i hvert fald indenfor en lang række professioner.

Det næstmest fremtrædende omkostningskriterium er faglighedskriteriet, hvor der kræves, at arbejdstøjet skal være så specielt, at det ikke umiddelbart kan anvendes til privat brug. Tesen er des mere specielt arbejdstøjet fremtræder, jo mindre vil skatteyderne bryde sig om at anvende tøjet privat, og således vil omkostningen mere blive anset for at være afholdt ud fra en erhvervsmæssig begrundelse.

¹¹ Jane Ferniss – Det skatteretlige driftsomkostningsbegreb, 2006, s. 252-253

Faglighedskriteriet er mest fremtrædende i dommene, hvor tøjet kan have en alternativ anvendelse end den rent erhvervsmæssige, hvilket specielt blev vurderet i alle dommene vedrørende optrædende kunstnere/ entertainere, hvor problemstillingen bl.a. var om alm. selskabstøj var så specielt, at det i store og hele var uanvendeligt til privat brug.

Dette mente Skatteministeriets Departement i hvert fald var tilfældet i TfS.2001.118 DEP. Endvidere blev problemstillingen vendt, hvorvidt alm. beklædning indkøbt i gængse butikker, men med visse tilrettelser kunne anses som scenekostymer, hvilket delvis kunne bekræftes med SKM 2010, 549 HR og SKM.2008, 317 BR. Det er dog vigtigt at pointere, at der kun blev givet delvis fradrag med maksimalt op til ca. 50 % af udgifterne i alle sagerne.

En undtagelse til de reducerede fradragprocenter var TfS. 1995.746 Ø, hvor en korsanger fik fuld fradrag for udgifter til kjole og hvidt, med den begrundelse, at kjole og hvidt ikke hørte til blandt de i almindelighed anskaffede beklædningsgenstande, samt at korsangeren tillige skulle afholde udgifter til smoking og andet pænere mørkt tøj.

Et direkte brud på faglighedskriteriet forelå i TfS. 2003, 381 LSR, hvor en række bedemænd fik anerkendt fradrag for sorte habitter og hvide skjorter, selvom der var tale om alm. beklædningsgenstande, der utvivlsomt ville kunne tjene til privat beklædning. Afgørelsen skal dog ikke ses som en ophævelse af faglighedskriteriet, men i stedet ses som en særregel for bedemænd, begrundet af de særlige arbejds- og beklædningsvilkår, som disse er underlagt.

Det mest fremherskende og afgørende omkostningskriterium på beklædningsområdet er merudgiftskriteriet, hvor det kræves, at der har været en merudgift til beklædningen set i forhold til et normalt forbrug i forbindelse med indkomsterhvervelsen.

Merudgiften kan enten bestå i, at der som følge af erhvervet har været et større slid eller ødelæggelse af tøjet end normalt, eller hvis erhvervet påkræver skatteyderen at anvende en bestemt type påklædning ved udførelse af erhvervet, der er dyrere end almindelig påklædning.

Kan skatteyderen påvise en merudgift, kan hele udgiften fradrages uden reduktion af et eventuelt sparet privatforbrug.

Alle dommene har taget stilling til merudgiftskriteriet, men skønnene for hvornår der foreligger en merudgift er bestemt ikke ens for de enkelte domme. I TfS. 2000, 977 Ø vedrørende den selvstændige vognmand skønnes en samlet udgift på kr. 2.335,- at have udgjort en merudgift, hvilket jeg absolut finder i underkanten, hvilket Landsskatteretten ligeledes havde vurderet.

Det giver næppe mening at tale om, at arbejdsbeklædning efter hovedregelen er en privat udgift, såfremt skattemyndigheden ikke må afholde små kr. 2.500,- af egen lomme til reel arbejdsbeklædning.

Langt hårdere er vurderingen, når der er tale om entertainere, og som ligger på kanten af faglighedskriteriet. I TfS. 2001, 109 Ø fik et optrædende ægtepar kun fradrag for halvdelen af de dokumenterede udgifter til finere selskabstøj/scenebeklædning på kr. 11.981. Altså blev der indrømmet et fradrag på kr. 5.990. Jeg finder det ganske forståeligt, at der foreligger en strengere bedømmelse af merudgiftskriteriet, når muligheden for privat anvendelse er stigende.

Lønmodtagerne er yderligere underlagt det beskrevne arbejdsgiverkravkriterium. Det betyder, at arbejdsgiveren skal have stillet krav om en bestemt påklædning ved udførelsen af erhvervet, der er dyrere end almindelig beklædning. Kriteriet var uden tvivl afgørende for at korsangeren fik fradrag for kjole og hvidt i TfS. 1995.746 Ø.

Personalegodet beklædning

Der er ingen tvivl om, at udlevering af beklædningsgenstande som et led i arbejdsgiverens medarbejderpleje er et udbredt fænomen. Mange af disse ordninger er uden tvivl på kant med loven, i og med at medarbejderne har for store frihedsgrader i forbindelse med udvælgelsen af tøj.

F.eks. får nogle medarbejdere udleveret kr. 5.000 til indkøb af pænere beklædning, såsom jakkesæt, skjorter, sweatshirts, poloer mv., som de frit kan disponere i diverse butikker, hvorefter de afleverer tøjet til arbejdsgiver, der sørger for påtrykning af firmaets logo.

De mest fremtrædende problemstillinger ved ovennævnte fremgangsmåde er, at indkøb af pænere beklædning næppe kan karakteriseres som en nærmere afgrænset dresskode, samt hele problematikken omkring, hvornår beklædningen erstatter privat tøj.

Ligningsrådets bindende forhåndsbesked SKM.2004.522.LR er stadig gældende, og afgrænser hvornår arbejdsgiverbetalt beklædning kan anses som omfattet af bagatelgrænsen.

Tøjet skal fremstå som firmabeklædning med synligt navn, logo eller tilsvarende. Tøjet skal i overvejende grad anvendes i arbejdstiden og må efter en konkret vurdering ikke erstatte privat tøj.

4. Fradragsret for arbejdsværelse i hjemmet

Afhandlingens andet emne ligger i umiddelbar forlængelse af afsnit 3 vedrørende fradrag for beklædningsudgifter. Således er problematikken vedrørende fradrag for arbejdsværelse i hjemmet, at afgrænse et evt. fradrag overfor et formodet privatforbrug.

Hovedregel:

Udgangspunktet for udgifter til et arbejdsværelse i skatteyderens hjem eller til et værelse, som denne lejer uden for hjemmet er, at der nægtes fradragsret, idet udgiften anses som en privat udgift, jfr. SL § 6, stk. 2, som ikke kan anses nødvendig for at erhverve, sikre og vedligeholde indkomsten.¹² Baggrunden for privatforbrugs betragtningen må være, at alle har brug for et sted at opholde sig, uanset deres erhvervsmæssige situation.

Udgangspunktet for privatforbrugsbetragtningen er gældende, uanset om den pågældende har hjemmearbejde, ekstraarbejde eller bijob, som angives udført fra et særligt værelse.

Undtagelser:

Der kan imødekommes fradrag til arbejdsværelse i hjemmet, når udgiften kan anses som en driftsomkostning efter SL § 6, stk. 1, litra a, som er nødvendig til at erhverve, sikre og vedligeholde indkomsten. Der er ikke vedtaget speciallovgivning på området, så retspraksis har fastlagt gældende ret ved fortolkning af SL.

Fradrag kan således imødekommes, såfremt skatteyderen kan påvise, at det omhandlede værelse som følge af arbejdets art har skiftet karakter, således at det ikke længere kan anses anvendeligt som opholdsrum, men gennem møblering, udstyr og adgangsforhold m.v. er blevet et værksted, et laboratorium eller en tegnestue.

En anden mulighed for at få anerkendt fradragsret er, at arbejdsværelset benyttes i væsentligt omfang til arbejde om dagen, således det træder i stedet for det arbejdsværelse, den pågældende ellers måtte have haft til rådighed hos en arbejdsgiver eller andre steder.

Kjeld Hemmingsen anfører vedrørende ”arbejdets omfang”, i sin bog ”Driftsomkostninger i teori og fra praksis” fra 2003, at såfremt skatteyderens eneste virksomhed drives fra de pågældende lokaler,

¹² Jfr. C.A.4.3.1.6 samt LV Erhvervsdrivende 2012/2; E.B.3.15

og har den et vist omfang, bør der kunne gives fradrag alene med den begrundelse, at kun få virksomheder kan drives under åben himmel.¹³

Værelsets indretning som følge af arbejdets art turde under sådanne omstændigheder være ret ligegyldige, hvilket den juridiske vejledning 2012/2 – C.A.4.3.1.6 medgiver Kjeld Hemmingsen, idet den i punktform anvender formuleringen efter kommentarerne omkring arbejdets art ”**eller** at værelset i væsentlig grad er blevet benyttet til arbejde om dagen”.

Jane Ferniis tilslutter sig Kjeld Hemmingens synspunkt i sin bog ”Det skatteretlige driftsomkostningsbegreb” fra 2006, og anfører endvidere, at det ville være vanskeligt at forestille sig, at en fuldtidsarbejdende ikke ville kunne opnå fradrag for et tilsvarende arbejdslokale, hvis det var lejet ude i byen, ligesom den private benyttelse må anses for at være betydeligt reduceret, når kontoret benyttes til arbejde hele dagen.¹⁴

4.1. Kriterier der indgår i fradragsbedømmelsen

Som gennemgået under afsnit 2.2. vedrørende lovgivningen, så forudsætter et fradrag efter SL § 6, stk. 1, litra a en umiddelbar sammenhæng mellem afholdelse af udgiften til arbejdsværelse i hjemmet og indtægtserhvervelsen. Som beskrevet i afsnit 3.1. under arbejdsbeklædning, så kaldes dette kriterium ”*sammenhængskriteriet*”.

Et eksempel, hvor en sådan sammenhæng forekommer indlysende kunne være en selvstændig bogholder, der kan påvise en sammenhæng mellem indtægterne fra regnskabsudarbejdelsen og udgifterne til driften af ”arbejdsværelse i hjemmet”, hvor denne har udarbejdet regnskaberne.

Det er imidlertid ikke tilstrækkeligt for skatteyderen at påvise en sammenhæng mellem erhvervet og arbejdsværelset, da der nægtes fradrag for private udgifter, jfr. SL § 6, stk. 2.

Således tillægges ”faglighedskriteriet” afgørende vægt i fradragsbedømmelsen, hvilket konkret betyder, at et arbejdsværelse som følge af arbejdets art kan skifte karakter fra et almindeligt opholdsrum til et særligt arbejdsværelse, således at det ikke længere indgår i den almindelige bolig. Des mere et værelse forandres i faglig retning, det værende til et show-room, værksted eller lignende, des tro mindre kan værelset anses som et alm. opholdsrum.

¹³ Kjeld Hemmingsen – Driftsomkostninger i teori og praksis, 2003, s. 204

¹⁴ Jane Ferniis – Det skatteretlige driftsomkostningsbegreb, 2006, s. 270

I eksemplet med den selvstændige bogholder må det konstateres, at denne ikke kan opfylde faglighedskriteriet, idet denne må formodes blot at have indrettet et normalt kontor med et skrivebord, en computer, et par stole og nogle reoler. Disse genstande gør ikke værelset uegnet til et almindeligt opholdsrum.

Det er dog ikke sådan, at fordi faglighedskriteriet ikke kan opfyldes, så kan bogholderen ikke opnå fradrag efter SL § 6, stk. 1, litra a. Vurderingen skal tages ud fra en samlet vurdering af flere omkostningskriterier.

Endnu et fremtrædende kriterium på arbejdsværelsesområdet, der dog heller ikke kan stå alene er ”erhvervsintensitetskriteriet”, hvilket i nærværende sammenhæng dækker over, at arbejdsværelset skal anvendes i væsentligt omfang indenfor normal arbejdstid, hvilket typisk vil medføre, at der skal være tale om skatteyderens hovedarbejdsplads.

Jeg vil via min gennemgang af retspraksis i afsnit 4.2. komme nærmere ind på, hvordan ”i væsentligt omfang” tolkes, og hvad der ligger i begreb som ”indenfor normal arbejdstid”.

Vender man tilbage til eksemplet med den selvstændige bogholder, så må det formodes, at denne faktisk anvender arbejdsværelset i væsentligt omfang indenfor normal arbejdstid, og eftersom det er mandens eneste erhverv, må værelset også siges at være bogholderens hovedarbejdsplads, så denne opfylder erhvervsintensitetskriteriet.

Et mindre fremtrædende omkostningskriterium til de allerede nævnte er ”rådighedskriteriet”, hvilket i nærværende sammenhæng går ud på, at skatteyderen ikke må have et arbejdsværelse til rådighed andre steder.

Kriteriet kan siges at være udviklet af retspraksis, idet jeg i min gennemgang af utallige domme samt administrative afgørelser ikke er stødt på én dom eller kendelse, hvor fradragsret for arbejdsværelse er givet, såfremt en arbejdsgiver havde stillet et kontor til rådighed andet sted.

Fortsætter man således eksemplet med den selvstændige bogholder, så ville denne kunne fortabe sin fradragsret for sit arbejdsværelse i hjemmet, såfremt denne fortrinsvis sad og bogførte materialer ude ved sine kunder indenfor normal arbejdstid, og derfor ikke ville kunne opfylde erhvervsintensitetskriteriet hjemme på sit eget kontor. Sluttelig lad os antage, at det ikke er tilfældet, selvom en selvstændig bogholder formentlig har en del ude arbejdsdage, så vil han højst sandsynlig kunne opfylde erhvervsintensitetskriteriet set henover en arbejdsuge.

Ud fra det skitserede eksempel har den selvstændige bogholder løftet bevisbyrden for *sammenhængs-, erhvervsintensitetskriteriet og rådighedskriteriet*, mens selve arbejdsværelset ikke kunne opfylde *faglighedskriteriet*, da dette måtte anses som et almindeligt opholdsrum i tilknytning til hjemmet. Alligevel vil jeg mene, at bogholderen har løftet bevisbyrden, og dermed vil kunne foretage fradrag for arbejdsværelse i hjemmet.

4.1.1. Hvad kan fradrages ved et arbejdsværelse i hjemmet

Det er ikke muligt for skatteyderen, som driver en beskæftigelse fra et arbejdsværelse i hjemmet, at anslå en husleje. Dermed forstås, at der ikke kan tages et ”standardfradrag” på f.eks. kr. 10.000,- til dækning af diverse udgifter vedrørende værelset. Der kan principielt godt aftales en reel husleje, men så skal modtageren, som er ejeren af ejendommen beskattes heraf. Dette giver næppe den store mening, da der så godt som altid er personsammenfald mellem ejeren af ejendommen, og personen der driver beskæftigelse fra arbejdsværelset i hjemmet.

Derimod skal fradraget for arbejdsværelset opgøres som en forholdsmæssig del af udgifterne til el og varme svarende til arbejdsværelsets andel af det samlede areal. Der er ikke fradrag for udgifter til ejendomsforsikring, renovation mv., hvilket betyder, at der ikke opnås fradrag for de faktiske udgifter.¹⁵

Endvidere er der fradrag i ejendomsskatten for arbejdsværelsets areal set i forhold til boligens samlede vurderede BBR areal, såfremt arbejdsværelset udgør mere end 10 pct. af det samlede areal.¹⁶ Herudover er det muligt at få nedsat sin ejendomsværdiskat, svarende til den erhvervsmæssige del af den samlede benyttelse, jfr. EVSL § 11, stk. 2.

Slutteligt er der tale om et arbejdsværelse i en lejet bolig, så udgør fradraget en forholdsmæssig andel af huslejen svarende til arbejdsværelsets andel af den samlede bolig.

4.1.2. Særlige kriterier vedrørende fradragsretten for lønmodtagere

Lønmodtagerne er yderligere underlagt et ”arbejdsgiverkravkriterium”, hvilket betyder, at arbejdsgiveren skal have stillet krav om, at lønmodtageren selv stiller et arbejdsværelse til rådighed. Såfremt en konkret afvejning af de øvrige omkostningskriterier vurderes opfyldt vil dette medføre fradrag for arbejdsværelse i hjemmet, hvorimod en manglende tilkendegivelse fra arbejdsgiveren vil nægte fradragsretten, selvom de øvrige kriterier er opfyldt.

¹⁵ C.A.4.3.1.6

¹⁶ Steen Askholt m.fl. - Lærebog I indkomstskat, 14. udgave, 2011, s. 253

4.1.3. Reduktion med bundfradrag efter LL § 9, stk. 1

Som omtalt i afsnit 3.1.2. vedr. arbejdstøj, så bliver en lønmodtager straffet økonomisk ved selv at afholde driftsomkostninger efter SL § 6, stk. 1, litra a, i det denne rammes af reduktion i den faktiske udgift med bundfradraget efter LL § 9, stk. 1 ” ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst for lønmodtagere fradrages udgifter i forbindelse med udførelsen af det indtægtsgivende arbejde i det omfang, at de samlede fradragsberettigede udgifter overstiger et grundbeløb på 3.000 kr.” (kr. 5.500,- 2012 niveau).

Lønmodtageren kan dog sammenlægge alle sine driftsomkostninger, hvorefter vedkommende skal reducere fradraget med kr. 5.500,-. Baggrunden for regelsættet er formentlig, at skattemyndighederne ikke ønsker, at den enkelte lønmodtager skal have driftsomkostninger for at passe sit job, og dermed gør man det mest fordelagtigt for lønmodtageren at modtage ydelserne fra arbejdsgiver, hvilket også er normen for bl.a. funktionærer, at kontorer stilles til rådighed.

Ligningsprocessen lettes også for skattemyndighederne, idet de ikke skal ud og ligne millioner af lønmodtagere, men i stedet kan koncentrere indsatsen om arbejdsgiverne, og de ”meget få” lønmodtagere, som af nød er blevet tvunget til at foretage lønmodtagerfradrag efter SL § 6.

Endeligt, såfremt omkostningen for lønmodtageren overstiger de kr. 5.500, så kan det resterende beløb kun fratrækkes som et ligningsmæssigt fradrag med en skatteværdi på ca. 31,6% (2012 niveau)¹⁷. Arbejdsgiveren derimod opnår et fradrag med en skatteværdi på op til 56 %, idet beløbet fragår direkte i grundlaget før arbejdsmarkedsbidrag.¹⁸

Såfremt en lønmodtager har opnået et fradrag for arbejdsværelse i hjemmet, så kan denne få nedsat sin ejendomsværdiskat, svarende til den erhvervsmæssige del af den samlede benyttelse, jfr. EVSL § 11, stk. 2. Nedslaget i ejendomsværdiskatten har ingen indflydelse på bundgrænsen efter LL § 9, stk. 1, idet der ikke er tale om et fradrag.¹⁹

¹⁷ www.skm.dk/tal_statistik/skatteberegning/5022.html

¹⁸ Forudsætter personlig drevet virksomhed

¹⁹ C.A.4.3.1.6

4.2. Retspraksis

4.2.1. TfS. 1961, 107 H (præjudikat)

Den juridiske vejlednings beskrivelse af betingelserne for fradragsret kan udledes og nærmere præciseres gennem en række domsafgørelser, hvoraf der på arbejdsværelsesområdet blev skabt et præjudikat helt tilbage i 1960'erne ved afsigelsen af TfS. 1961, 107 H.

Sagen omhandlede en gymnasielektor, som tillige var lærer ved Hærens Officersskole, og som derudover havde en ret stor indtægt ved skribentvirksomhed. Skatteyderen havde anset sig for berettiget til fradrag under henvisning til, at det i forbindelse med ekstraindtægterne var nødvendigt at opretholde et arbejdsværelse. Værelset var indrettet med bogreoler langs væggene fra gulv til loft og i øvrigt møbleret med et stort skrivebord, tilhørende stol, en sofa, to mindre træstole og et tidsskriftbord.

Højesteret nægtede fradrag med følgende begrundelse:

”Indstævntes udførelse af hjemmearbejde i det omhandlede værelse i forbindelse med stillingen som lektor ved Gentofte statsskole og hvervet som lærer ved Hærens Officersskole samt med hans yderligere, litterære virksomhed findes efter arbejdets art og omfang ikke at kunne bevirke, at værelset anses som et særligt arbejdsværelse, der ikke hører med til boligens almindelige opholdsrum.”

Dommen omstødte Østre Landsrets resultat, og kan umiddelbar virke besynderlig, idet der her var tale om en litterær virksomhed, der kastede større indtægter af sig, og som havde hjemmeadresse på privatadressen. Den litterære virksomhed synes ikke umiddelbart at have nogen tilknytning til gymnasielektorstillingen eller skatteyderens øvrige jobs ved Hærens Officersskole.

Højesterets mente ikke, at arbejdsværelset havde skiftet karakter fra et almindeligt opholdsrum i boligen til et særligt arbejdsværelse, der i det væsentligste var uegnet til privat benyttelse.

Jørgen Trolle, der på daværende tidspunkt var Højesteretsdommer, kommenterede afgørelsen i UfR. 1961 B.74, *”at selvom udgifter til arbejdsværelse, ligesom andre udgifter, er nødvendige for at erhverve indtægt, er de principielt ikke af denne grund fradragsberettigede.”*²⁰ *Udgiften skal have en vis nærmere sammenhæng med den indkomstskabende aktivitet”.*

Herefter berettiger J. Trolle om, hvad der antagelig kræves for at opnå fradrag for udgifter til et arbejdsværelse, *”enten at værelset på grund af arbejdets art ligesom skifter karakter, så at det fra*

²⁰ Se ligeledes TfS. 1984, 307 Ø, hvor en regnskabschef blev nægtet fradrag for udgifter til børnepasning, selvom udgiften havde været nødvendig for, at hun kunne passe sit arbejde.

at være et til almindeligt ophold egnet herreværelse, mere bliver et værksted, et laboratorium eller en Tegnestue, **eller** at det i væsentlig omfang benyttes til arbejde om dagen, så det som det er tilfældet med en del videnskabsmænd, træder i stedet for det arbejdsværelse, de måtte have på det sted, hvor de er ansat. Må værelset på grund af sit indhold holdes afsondret – som sagen med originaldokumenterne – må antagelig det samme gælde ”.

Jane Ferniss er af den opfattelse, at højesteretsdommen ikke er et spørgsmål om arbejdets art **eller** arbejdets omfang, men et ubetinget krav at begge kriterier skal være opfyldt for at kunne opnå fradrag anno 1961.²¹

Til støtte for Jane Ferniss opfattelse kan til dels anbringes ordlyden af præmissen i Højesteret, hvor det udtales, ”findes efter arbejdets art **og** omfang ikke at kunne bevirke, at værelset anses som et særligt arbejdsværelse, der ikke hører med til boligens almindelige opholdsrum”.

Endvidere synes det også ret oplagt, at gymnasielektoren ikke kunne løfte betingelserne vedrørende arbejdets omfang, idet den litterære virksomhed ikke var skatteyderens hovedbeskæftigelse, da denne hovedsagligt underviste i dagstimerne på Gentoft statskole.

Hvorvidt Højesteret faktisk lagde vægt på, at begge kriterier skulle være opfyldt, synes i min optik ret uklar, da betingelserne for fradrag grundet arbejdets art heller ikke synes at have været til stede. I hvert fald skulle der således have været tale om store mængder litteratur, helst tillige af fortrolig art, så foranstaltninger til sikring ligeledes skulle iagttages.

Det er ikke denne opgaves formål, at klarlægge retshistorien, men derimod at afdække gældende ret anno 2012, og her blev det Jørgen Trolles argumentation om enten eller der vandt indpas i retspraksis.

4.2.2. Præcisering af betingelserne for fradrag grundet arbejdets art.

4.2.2.1. Specielindrettede værelser

Retspraksis indeholder ikke mange afgørelser, hvor skatteyderen har ønsket fradrag for et arbejdsværelse i hjemmet, på baggrund af at arbejdets art har bevirket, at værelset har skiftet karakter fra et almindeligt opholdsrum til et værksted, et laboratorium eller en tegnestue eller lign.

Det manglende antal sager vedrørende specielindrettede værelser skyldes formentlig, at skattemyndighederne efterkommer sådanne fradrag, idet værelserne er uegnet til privat benyttelse.

²¹ Jane Ferniss – Det skatteretlige driftsomkostningsbegreb, 2006, s. 262

4.2.2.2. Kontorlokaler

Retspraksis er til gengæld righoldig på afgørelser, hvor skatteydere har forsøgt at få fradrag for arbejdsværelser i hjemmet indrettet som almindelige kontorer. Domspraksis viser, at der stilles meget skrappe bevismæssige krav til, at arbejdets art har bevirket, at et kontor i det væsentligste er uegnet til privat benyttelse.

Dette skyldes primært, at et kontor som udgangspunkt ikke kan være speciellindrettet, dersom det har formodningen for sig, at et skrivebord, kontorstol, en computer, reoler osv. tillige er effekter skatteyderen anvender til private formål.

Derfor skal skatteyderen kunne bevise, at kontoret via sin placering i huset, kontorets indretning og kontorets adgangsforhold er udelukket fra at kunne anvendes som en del af boligens almindelige opholdsrum. Denne bevisbyrde blev løftet i TfS. 1996, 210 H:

Sagen omhandlede en gymnasielærer, der tillige var fagkonsulent i Undervisningsministeriet. Ministeriet stillede ikke kontorfaciliteter til rådighed. Det forlød under retssagen, at arbejdet for undervisningsministeriet udgjorde 2/3 af den samlede arbejdstid og blev udført i et særligt arbejdsværelse i hjemmet, idet arbejdet nødvendiggjorde opbevaring og brug af et betydeligt materiale, blandt andet af fortrolig karakter.

Højesteret anerkendte fradrag for arbejdsværelse i hjemmet ud fra, at værelset på grund af arbejdets art have skiftet karakter, idet arbejdet som fagkonsulent ved Undervisningsministeriet nødvendiggjorde opbevaring af et betydeligt materiale, delvis af fortrolig karakter. Højesteretsdommen blev afsagt med dissens 3-2.

Afgørelsen er efter min overbevisning rigtig, og fradrag kunne være imødekommet, enten med baggrund i arbejdets art eller arbejdets omfang, men Højesteret valgte altså at begrunde fradraget med at arbejdsværelset havde skiftet karakter til et særligt arbejdsværelse, idet kontorets almindelige anvendelighed blev reduceret betydeligt på grund af opbevaring og brug af store mængder arbejds papirer, herunder fortrolige papirer, således det kunne formodes, at kontoret holdes aflåst.²²

Højesterets afgørelse var en præcisering af, hvornår et arbejdsværelse grundet arbejdets art kunne siges at have skiftet karakter, idet der i afgørelsen var tale om et ganske almindeligt kontor, hvor der ikke var foretaget nogen speciel indretning, hvilket sjældent gør sig gældende med kontorlokaler.

²² I overensstemmelse med Jørgen Trolle kommentar i UfR. 1961, B.74 vedr. sagen om originalmanuskripterne.

Alligevel anerkendtes fradragsret, idet der var sket en væsentlig begrænsning i arbejdsværelset almindelige anvendelsesmulighed, grundet opbevaring af erhvervsmæssige materialer. Skatteyderen havde dermed afkræftet formodningen om en evt. privat anvendelse af kontoret.

I en lignende sag, hvor skatteyderen også opbevarede erhvervsmæssige materialer i hjemmet. Her lykkedes det ikke at overbevise Landsretten om, at værelset havde skiftet karakter, bl.a. på grund af en bekræftet formodning om en privat anvendelse af kontoret, jfr. TfS. 2000.471 V:

Sagen omhandlede en salgschef, som havde indrettet et værelse til kontor i hjemmet. Arbejdsgiveren stillede ikke kontorfaciliteter til rådighed, hvorfor det var nødvendigt for at bestride stillingen, at disse blev fundet andetsteds. Kontoret blev anvendt 2-3 timer dagligt.

Landsretten nægtede fradrag under henvisning til at rummet ikke kunne anses som speciel indrettet, samt at formodningen om at rummet ikke indgik i boligens almindelige opholdsrum ikke konkret kunne afkræftes. Landsretten udtalte, at *”det bemærkes herved bl.a., at indretningen består af almindeligt kontormøblement, at værelset ligger i umiddelbar forlængelse af husets andre rum og som sådan indgår som et naturligt led i boligen, og at det under et kontrolbesøg i det følgende år blev konstateret, at værelset faktisk blev anvendt til opbevaring af privat litteratur”*.

I forhold til behovet for at opbevare erhvervsmæssige materialer udtalte Landsretten, *”at arbejdets art, herunder behovet for arkivplads, ikke gjorde en særlig indretning af værelset påkrævet”*.

TfS. 2000.471 V konkluderede på linje med TfS. 1996.553 Ø, som refereres i afsnit 4.2.3., at det var en skærpende omstændighed for nægtelse af fradrag, at værelset indeholdt private indbogenstande, idet skatteyderen dermed åbenlyst anerkendte, at værelset som minimum havde en ”mindre” privat benyttelse.

Mere interessant kunne det måske have været at få klarhed over, om det var mængden af materialer eller materialernes ”manglende” fortrolighed, som Landsretten hentydede til med bemærkningen, at arbejdets art, herunder behovet for arkivplads, ikke gjorde en særlig indretning af værelset påkrævet.

Arbejdets omfang omtales ikke i dommen, men på baggrund af Højesterets præmisser i TfS. 2003, 931 H, som vil blive refereret i afsnit 4.2.4., kan det konstateres at hjemmearbejde indenfor normal arbejdstid mellem 10-15 timer om ugen ikke ville have været nok til at statuere, at kontoret i væsentligt omfang anvendes erhvervsmæssigt, således den private anvendelse ville være betydeligt reduceret.

Til yderligere illustration af den forholdsvis skrappe retspraksis der føres på fradragsområdet for kontorlokaler i hjemmet skal nævnes TfS. 2001.293 Ø, hvor skatteyderen ligeledes opbevarede erhvervsmæssige materialer i hjemmet, men som følge af, at skatteyderen havde fået et mindre kontor stillet til rådighed af arbejdsgiveren andetsteds, kunne en privat anvendelse af kontoret i hjemmet ikke afkræftes.

TfS. 2001.293 Ø: Sagen omhandlede en professor ved Københavns Universitet, der udover sit kontor på 11 m² på universitetet tillige havde indrettet et kontor i sit hjem i Stockholm, hvor denne opbevarede diverse materialer.

Landsretten nægtede fradragsret med følgende kommentar: ”*at værelset, på trods af at klageren i vist omfang som følge af størrelsen af kontoret på Københavns Universitet og den manglende sikkerhed for opbevaret materiale er nødsaget til at opbevare bøger og materiale i hjemmet, ikke kan anses for at have skiftet karakter på en sådan måde, at værelset er uanvendeligt som opholdsrum i boligen.*”

Landsretten anerkendte i sin afgørelse, at professoren, grundet det forholdsvis lille kontor, han havde til sin rådighed på Københavns Universitet, i et vist omfang var nødt til at opbevare materialer i sit hjem i Stockholm. Omfanget af denne foranstaltning var imidlertid ikke nok til at statuere, at kontoret i hjemmet havde skiftet karakter, således en privat benyttelse af kontoret var væsentligt begrænset.

På baggrund af TfS. 2001.293 Ø samt det faktum, at jeg ikke har kunnet finde afgørelser, der tilkender skatteyderen fradragsret for et arbejdsværelse i hjemmet, når denne samtidig råder over et kontor andetsteds, anser jeg det som en yderligere betingelse for fradragsretten, at skatteyderen kun råder over **ét** kontor, og dette uanset om fradraget forsøgs opnået på baggrund af arbejdets art eller arbejdets omfang, hvilket yderligere kan illustreres af TfS. 2001, 981 H:

Sagen drejede sig om en selvstændig edb-konsulent, der havde indrettet et kontor i sin private bolig. Konsulenten var i det omhandlede indkomstår udelukkende beskæftiget med et større edb projekt for Kuwait Petroleum Danmark A/S, der tillige havde stillet kontorfaciliteter til rådighed for ham.

Højesteret lagde afgørende vægt på, at Kuwait Petroleum havde stillet et kontor til rådighed for skatteyderen, og at dette kontor blev benyttet af skatteyderen indenfor den normale arbejdstid.

Dette kunne konkluderes på baggrund af omsætningen i skatteyderens virksomhed, der hovedsagligt stammede fra Kuwait Petroleum, og følgelig havde skatteyderen primært lagt sine arbejdstimer på

virksomhedens adresse. Kontoret i privatboligen kunne dermed ikke anses som anvendt i væsentligt omfang inden for normal arbejdstid.

Edb-konsulenten var fuldtidsansat i sit edb-firma, og edb-firmaet havde sin registreringsadresse på skattemynderens private bopæl, men Højesteret vurderede konkret, at eftersom konsulenten arbejdede ude, og havde kontorfaciliteter stillet til rådighed her, blev kontoret i hjemmet ikke anvendt i væsentligt omfang indenfor normal arbejdstid. Dommen er afsagt i overensstemmelse med den i afsnit 4.2.4. refererede TfS. 2003, 931 H.

4.2.3. Øvrige ej specielindrettede lokaler

Den nævnte praksis fra kontorlokaleområdet kan udstrækkes til øvrige lokaler, såfremt arbejdets art har bevirket, at lokalet har skiftet karakter til et særligt arbejdsværelse, som i det væsentligste er uegnet som et almindeligt opholdsrum.

Dette kunne bekræftes i TfS. 1996.553 Ø:

Sagen drejede sig om en musiklærer, der havde indrettet 2 arbejds- og musiklokaler i hjemmet.

Musiklæreren havde bijob som musiker i et jazzorkester, og skolelederen fra musiklærerens primære arbejdsplads havde udtalt, at skolen ikke kunne stille nødvendige øvefaciliteter til rådighed, hvorfor det var nødvendigt for at bestride stillingen, at disse blev fundet andetsteds.

I det ene værelse var der foretaget lyddæmpning, og gulvet var blevet isoleret af hensyn til akustikken. Desuden blev værelset anvendt til opbevaring af musikinstrumenter. Det andet værelse var ikke specielindrettet på nogen måde, men blev tillige brugt til opbevaring af musikinstrumenter.

Landsretten godkendte fradrag for det førstnævnte værelse, ud fra følgende begrundelse:

”Når bortses fra den akustisk begrundede udformning af vinduerne og af gulvet i værelset mod gaden i sagsøgerens hus er dette værelse ikke ved bygningsmæssige foranstaltninger indrettet til musikudøvelse. Dette værelse fremtræder ved anbringelse af en i forhold til rummets størrelse betydelig mængde til dels store musikinstrumenter, reoler med musikplader, -bånd og lignende, højtalere og andre til musikøvelse hørende effekter som værende udelukkende egnet til udøvelse af musik og er dermed – når også henses til de opholdslokaler, som sagsøgeren har til sin rådighed – ikke egnet til almindeligt boligophold. Idet det endvidere må lægges til grund, at sagsøgeren gør omfattende brug af lokalet som led i sin musikudøvelse, findes betingelserne for at indrømme sagsøgeren fradrag for udgifter til dette arbejdsværelse at være opfyldt”.

Landsretten understreger med ordlyden, ”*når bortses fra...*”, at værelset ikke var speciellindrettet, men tillagde det afgørende betydning, at rummet tjente til opbevaring af større musikinstrumenter, reoler med musikplader mv., og henset til at sagsøgeren rådede over andre opholdslokaler, at lokalet var uegnet til almindeligt opholdsrum.

Vedrørende det andet værelse udtalte Landsretten:

”værelset i nogen grad anvendes til opbevaring af musikinstrumenter etc., men at der i det tillige findes effekter, som er uden direkte forbindelse med musikudøvelsen eller må karakteriseres som almindelige indbogenstande. Dette rum kan derfor ikke på samme måde anses som et særligt arbejdsværelse, der ikke hører med til boligens almindelige opholdsrum, hvorfor der ikke kan indrømmes fradrag herfor”.

Landsretten begrundede sin nægtelse af fradrag for værelse 2 med, at der udover musikinstrumenter også opbevares private indbogenstande i rummet, og værelset dermed tjener som et almindeligt opholdsrum. Der er ikke nogen beskrivelse af, hvilke genstande der har udløst denne vurdering, men måske nægtelsen af fradrag for værelse 2 indirekte har medvirket til anerkendelsen af fradraget for værelse 1, på baggrund af udtalelsen, ”*når også henses til de opholdslokaler, som sagsøgeren har til sin rådighed*”.

I hvert fald står det klart, at Landsretten ikke fandt nogen af værelserne speciellindrettet, hvilket ellers kunne have været en nærliggende konklusion, idet værelse 1 havde undergået foranstaltninger vedrørende lyddæmpning og isolering, således man med en vis forsigtighed kunne tale om et lydstudie eller lignende. Ændringerne der faktisk var foretaget, må af Landsretten være anset som utilstrækkelige i den henseende.

En nyere afgørelse, som i sin substans ligger meget tæt op af TfS. 1996.553 Ø og TfS. 2007. 581 Ø:

Sagen drejede sig om en fuldtidsmusiklærer ved den Rytmiske Højskole, der havde indrettet et arbejdsværelse/musikværelse i hjemmet. Musiklæreren havde ingen indtægtsgivende bijobs.

Værelset var ikke særligt indrettet med lyddæmpning eller lignende, men der var opstillet en række musikinstrumenter og en computer, der ligeledes kun blev anvendt til musik.

Forstanderen for den Rytmiske Højskole havde bekendtgjort, at sagsøgeren ikke som led i sin ansættelse var forpligtet til at stille sin private bolig til rådighed for eneundervisning af højskolens elever, men at Højskolen kun i begrænset omfang kunne stille øvelokale til rådighed for lærerens forberedelse af undervisningen.

Landsretten tog aldrig stilling til, hvorvidt musiklæren var berettiget til et fradrag ud fra arbejdets art, idet fradrag blev nægtet, da udgiften skal have en vis nærmere sammenhæng med den indkomstskabende aktivitet, og her udtalte Landsretten, *"Mads Peter Nørregård og Per Larsen, der var forstander på højskolen i 2002, har begge forklaret, at Mads Peter Nørregård ikke som led i sin ansættelse var forpligtet til at stille sin private bolig til rådighed for eneundervisning af højskolens elever. Retten finder på den baggrund, at Mads Peter Nørregårds indkomst i det omhandlede indkomstår ikke har været betinget af, at han havde indrettet et arbejdsværelse i sin private bolig"*.

Jeg finder dommen forholdsvis hård, idet Landsretten ikke tillægger det nogen som helst betydning, at musiklæreren ikke rent praktisk kan forberede sin undervisning på skolen. Således kan manden vel ikke passe sit job på langt sigt, såfremt han ikke øver og forbereder sig derhjemme, og det har direkte indflydelse på indtægtserhvervelsen.

Jeg er imidlertid overbevist om, at havde læren været forpligtet til at stille sin private bolig til rådighed for eneundervisning, så ville musiklæren have opnået fradrag for det 15 m² store arbejdsværelse i hjemmet ud af et samlet boligareal på 104 m², med mindre private indbo genstande tillige var blevet fundet i værelset, men det foreligger der ikke nogen oplysninger om. Sagen ville så kunne afgøres i overensstemmelse med TfS. 1996.553 Ø.

Afslutningsvis vedrørende arbejdets art skal det illustreres ved en Landsretsafgørelse, at en families dagligstue aldrig kan skifte karakter til et særligt arbejdsværelse, da det har formodningen for sig, at rummet i det væsentligste anvendes af familien som et almindeligt opholdsrum i boligen.

TfS. 1993, 342 Ø: Sagen drejede sig om en musiklærer, der underviste elever inde i dagligstuen i sit private hjem.

Landsretten nægtede fradrag under henvisning til, at undervisningen var foregået i familiens dagligstue, og ikke i et særskilt indrettet rum, der var adskilt fra den øvrige bolig og dermed ikke benyttedes af familien. Imidlertid skønnede Landsretten, at musiklæreren havde haft merudgifter til rengøring, el og varme, hvilket læreren fik anerkendt fradrag for, svarende til den lokalegodtgørelse hun havde modtaget af arbejdsgiveren.

4.2.4. Præcisering af betingelserne for fradrag grundet arbejdets omfang.

En anden mulighed for undtagelsesvis at få anerkendt fradragsret for arbejdsværelse i hjemmet er, at arbejdsværelset benyttes i væsentligt omfang til arbejde om dagen, således det træder i stedet for det arbejdsværelse, den pågældende ellers måtte have haft til rådighed hos en arbejdsgiver eller andre steder.

Retspraksis præciserede begrebet arbejdets omfang første gang ved afsigelsen af præjudikatet UfR. 1961.107 H, og ikke mindst Jørgen Trolles kommentar til dommen i UfR. 1961, B.74 jfr. omtalen i afsnit 4.2.1.

Højesteret fik igen mulighed for at behandle problemstillingen i TfS. 1996, 210 H omtalt i afsnit 4.2.2.2., Højesteret stadfæstede i denne dom Østre Landsrets afgørelse med følgende begrundelse:

”Landsrettens afgørelse er i god overensstemmelse med praksis med hensyn til fradrag for arbejdsværelse i egen bolig, således som praksis er beskrevet i ligningsvejledningerne igennem en årrække”.

Østre Landsret havde i sin afgørelse tillagt afgørende vægt, at arbejdsstedet i hjemmet var konsulentens hovedbeskæftigelse, herunder at han udførte arbejdet på eller fra kontoret i den normale arbejdstid. Landsretten begrundede også afgørelsen på baggrund af arbejdets art med, at arbejdet som fagkonsulent i undervisningsministeriet nødvendiggjorde opbevaring af et betydeligt materiale, delvis af fortrolig karakter. jfr. afsnit 4.2.2.2., og det er dette argument den juridiske vejledning 2012/2 afsnit C.A.4.3.1.6 udelukkende uddrager af dommen.

4.2.4.1. Det tidsmæssige begreb i ”væsentligt” omfang.

Højesteret havde allerede med UfR.1961,107 H samt TfS. 1996, 210 H fastslået, at der skulle være tale om skatteyderens hovedbeskæftigelse for at få anerkendt fradrag for arbejdsværelse i hjemmet, hvad enten argumentet gik på arbejdets art eller arbejdets omfang. Højesteret konkretiserede i TfS. 2003, 931 H, hvornår et arbejdsværelse benyttes i væsentligt omfang til arbejde om dagen.

TfS. 2003, 931 H: Sagen drejede sig om en skatteyder, der drev et bogførings- og konsulentfirma. Dette firma var tilknyttet et bogføringsbureau, hvorfra skatteyderens firma fik størstedelen af sine opgaver anvist.

Skatteyderen havde efter eget udsagn anslået, at ca. 80 pct. af firmaets indkomst stammede fra konsulentarbejde ude i byen, og resten fra bogføring hjemme på firmaets adresse, som samtidig fungerede som skatteyderens private bopæl.

Skatteyderen arbejdede primært på de anviste kunder fra bogføringsbureauet i tidsrummet kl. 8.30-16.30, hvorefter arbejdet på kontoret normalt kun foregik 1-3 timer om aftenen.

Højesteret nægtede fradrag for arbejdsværelse i hjemmet, i det retten udtalte: *”Et kontor indrettet i en privat bolig kan normalt også benyttes til private formål, og fradragsret for udgifter til et sådant kontor må derfor i almindelighed forudsætte, at kontoret i væsentligt omfang anvendes som skatteyderens hovedarbejdssted indenfor normal arbejdstid, jfr. TfS. 2001, 981 H.*

Bo Carlslund har forklaret, at han stort set altid arbejdede ”ude i byen” i tidsrummet mellem kl. 8.30 og 16.30, og at arbejdet i kontoret normalt kun foregik 1-3 timer om aftenen”.

Dommen er i overensstemmelse med den i afsnit 4.2.2.2. refererede TfS. 2001, 981 H vedrørende edb-konsulenten, der arbejdede på et fuldtid for Kuwait Petrol.

Jeg anser afgørelserne for urimeligt hårde, idet Højesteret fortolker, *”hvornår et arbejdsværelse benyttes i væsentligt omfang til arbejde om dagen”*, meget indskrænkende, idet der altså skal være tale om anvendelse i væsentligt omfang inden for normal arbejdstid kl. 08.00-17.00.

Højesteret ignorerer fuldstændig i TfS. 2003,931 H, at jobbet var konsulentens hovederhverv, at han vel skulle drive sin virksomhed et sted fra, og at det vel må karakteriseres som en tilfældighed, hvordan kundefordelingen i en selvstændig virksomhed har fordelt sig det pågældende år.

Skattevæsenet ville næppe have stillet de samme krav til bevisbyrden, om end overhovedet udtaget lokaleomkostninger til ligning, såfremt konsulenten havde lejet et kontor ude i byen, naturligvis selvom de samme regler gør sig gældende.

Imidlertid ud fra Bo Carlsunds forklaring i retten, kan jeg ikke være uenig i Højesterets konklusion om nægtelse af fradragsret, idet 1-3 timer dagligt brug af kontoret næppe kan siges at være i væsentligt omfang jfr. bl.a. TfS. 2000, 471 V, hvor en salgschef blev nægtet fradrag, selvom denne brugte kontoret 2-3 timer dagligt.²³

Væsentlighedsproblematikken fik Østre Landsret mulighed for at konkretisere allerede året efter i TfS. 2004, 754 Ø:

Sagen drejede sig om en forsker ansat ved Odense Universitet, der ønskede fradrag for 4 arbejdsværelser i hjemmet. Forskeren havde ikke fået stillet kontorfaciliteter til rådighed af Odense Universitet.

²³ Afsnit 7.2.2.2.

Ingen af værelserne var speciellindrettede, men der blev opbevaret erhvervsmæssige materialer i 2 af lokalerne, hvorimod de sidste lokaler bestod af et kontor samt et kælderrum, som var indrettet som kopirum.

Det fremgik af forskerens forklaring i retten, at hun arbejdede ca. halvdelen af sin normale arbejdstid i hjemmet, mens resten blev brugt på rejser.

Landsretten udtalte: ”Et kontor indrettet i en privat bolig normalt også kan benyttes til private formål, og fradragsret for udgifter til et sådant kontor må derfor i almindelighed forudsætte, at kontoret i væsentligt omfang anvendes som skatteyderens hovedarbejdssted inden for normal arbejdstid, jfr. TfS. 2003, 931 H. Sagsøgeren fik ikke stillet et kontor til rådighed af Odense Universitet, og ifølge sagsøgerens forklaring arbejdede hun godt halvdelen af tiden hjemme, mens den resterende tid blev anvendt på rejse. På denne baggrund findes betingelserne undtagelsesvis at indrømme sagsøgeren fradragsret for udgifterne til et enkelt arbejdsværelse i hjemmet at være opfyldt.”

Landsretten fastlægger i denne afgørelse en nedre grænse for, hvornår et kontor kan siges at være anvendt i væsentligt omfang indenfor normal arbejdstid. Ca. 4 timer dagligt er tilstrækkeligt til at indrømme skatteyderen et fradrag for arbejdsværelse i hjemmet, såfremt der er tale om skatteyderens hovedbeskæftigelse, og denne ikke har kontorfaciliteter til rådighed andre steder.

4.2.5. Bierhverv

Efter afsigelsen af TfS. 2004, 754 Ø, hvor en ugentlig arbejdstid på 18-19 timer tilbragt på kontoret, indenfor den normale arbejdstid var nok til at statuere et fradrag på baggrund af arbejdets omfang, så kan der være åbnet op for fradrag for evt. bierhverv, i hvert fald er det nu muligt at opfylde betingelsen om, at kontoret benyttes i væsentligt omfang til arbejde om dagen.

Imidlertid er fradragsretten stadig ganske usikker, selvom væsentlighedsbetingelsen opfyldes, da TfS. 2004, 754 Ø positivt nævner, at kontoret i væsentligt omfang anvendes som skatteyderens hovedarbejdssted, så der må formentlig nægtes fradragsret, såfremt skatteyderen har et andet erhverv, hvor intensiteten gør, at dette kan statueres som hovederhvervet.

Retspraksis på området vedrørende bierhverv er ikke righoldig, men TfS.1997, 890 Ø er et eksempel, hvor fradrag for arbejdsværelset i hjemmet blev nægtet.

Sagen drejede sig om en privatpraktiserende psykolog, der desuden var fuldtidsansat psykolog i Ledøje-Smørum Kommune. Psykologen havde i indkomståret 1991 i sin private klinik behandlet 8 klienter, der tilsammen havde

konsulteret hende i 49 timer. Psykologen havde nedlagt påstand om fradrag for et 23,5 m² konsultationsværelse, der var indrettet som klagerens fagbibliotek og møbleret med reoler, 2 lænestole, et lille bord samt et standur.

Landsretten udtalte, ”hverken efter det omfang, hvori konsultationsværelset har været benyttet erhvervmæssigt af cand.psych. Majken Byrdal, der i 1991 have hovedbeskæftigelse i Ledøje-Smørum Kommune, eller som følge af værelsets indretning og beliggenhed findes værelset således udskilt fra den øvrige lejlighed, at det ikke kan ses som en del af lejlighedens almindelige opholdsrum.”

Dommens resultat kan næppe anfægtes, idet arbejdets omfang var af en meget beskedne størrelse, og kunne på årsbasis end ikke udgøre 1 time ugentligt. Med hensyn til arbejdets art kan der kun henvises til de mange kontorafgørelser, hvor rum af denne type har svært ved at skifte karakter.

Det fremgår ikke af dommen, men bevismæssigt må der stilles strenge krav til skatteyderen, såfremt denne skal opnå fradrag for et arbejdsværelse i hjemmet i tilknytning til et bierhverv. Således er det ikke tilstrækkeligt, at virksomheden kaster større indtægter af sig, jfr. U.1961.107 H. Endvidere må skatteyderen heller ikke have kontor stillet til rådighed via andet erhverv.

4.2.6. Administrativ praksis afsagt efter TfS. 2004, 754 Ø

Der foreligger ikke domspraksis fra hverken Højesteret eller Landsretterne vedrørende fradragsret for arbejdsværelse i hjemmet grundet arbejdets omfang efter afsigelsen af TfS. 2004, 754 Ø.

Jeg vil mene, at dette kan skyldes, at præmisserne for fradrag nu er blevet så forholdsvis klare, at de lignende skattemyndigheder kan afgøre sagerne administrativt, og rådgiverne i revisionsbranchen synes at være forholdsvis enig i afgørelserne, i hvert fald er de ikke indbragt for Domstolene.

Administrativ praksis har i form af nogle Landsskatteretskendelser taget stilling til fradragsret for arbejdsværelse i hjemmet grundet arbejdets omfang efter afsigelsen af TfS. 2004, 754 Ø. Der ligger i afgørelserne vægt på,

- at kontoret benyttes i væsentligt omfang til arbejde om dagen,
- at der ikke er adgang til kontorfaciliteter andetsteds, samt
- at der er tale om skatteydernes hovedbeskæftigelse

Retspraksis synes således ikke at have flyttet sig, hvilket jeg vil redegøre for ved at gennemgå et par kendelser fra Landsskatteretten, som i øvrigt er relativt gamle, hvilket bevidner, at området ikke længere giver anledning til de store juridiske tvister.

SKM.2005.525.LSR

Sagen drejede sig om en selvstændig musikproducer, der drev virksomhed fra sin private bopæl.

Tvisten i sagen var fradrag for et kontorlokale på 28 m². Klagerens samlever var også ansat i virksomheden, og sammenlagt blev kontoret anvendt 4-12 timer dagligt. Der var tale om, at kontoret var klagerens eneste kontorarbejdsplads og virksomheden familiens eneste indtægtskilde.

Landsskatteretten udtalte, ”det må anses for godtgjort, at klagerens kontor udelukkende anvendes erhvervsmæssigt. Der er herved lagt vægt på, at virksomheden er klagerens eneste indtægtskilde, og at den drives fra klagerens bolig. Arten og omfanget af arbejdet gør derfor, at klageren anvender kontoret i et ikke ubetydeligt omfang i forbindelse med den selvstændige virksomhed. Kontoret anses derfor for uegnet til privat anvendelse.”

Jeg kan ikke umiddelbart svare på, hvorfor Landsskatteretten henviser til arten af arbejdet, idet der ikke på kontoret opbevares erhvervsmæssige materialer i nævneværdigt omfang, udover en computer og noget regnskabsmateriale mv. Omvendt er jeg fuldstændig enig i afgørelsens konklusion, da der henvises til arbejdets omfang, idet kontoret utvivlsomt benyttes i væsentligt omfang til arbejde om dagen, og det var skatteyderens eneste mulighed for at anvende et kontor, samt hele Deres indkomstgrundlag.

SKM.2006.165.LSR

Sagen drejede sig om en selvstændig musiker, der fik fradrag for et lydstudie samt et kontor i sin private bolig, idet virksomheden var klagerens eneste indtægtskilde, og den blev drevet fra privat boligen. Der blev nægtet fradrag til en flygelstue, idet dette rum ikke havde skiftet karakter, samt at rummet ikke udelukkende anvendes erhvervsmæssigt.

Landsskatteretten udtalte, ”*det må anses for godtgjort, at klagerens kontor udelukkende anvendes erhvervsmæssigt. Der er herved lagt vægt på, at virksomheden er klagerens eneste indtægtskilde, og at den drives fra klagerens bolig. Arten og omfanget af arbejdet gør derfor, at klageren anvender kontoret i et ikke ubetydeligt omfang i forbindelse med den selvstændige virksomhed. Kontoret anses derfor for uegnet til privat anvendelse.*”

Landskatteretten nævner ikke direkte lydstudiet, men dette skyldes, at Skatteankenævnet havde anerkendt fradrag herfor, idet rummet ansås som havde det skiftet karakter.

Landskatterettens afgørelse vedrørende kontoret er helt i tråd med præjudikatet U.1961.107 H, idet kontoret dels blev brugt til opbevaring af noder, men henset til øvrig praksis fra området for, hvornår et kontor kan siges at skifte karakter, så er jeg af den overbevisning at fradraget for kontoret er båret igennem på baggrund af arbejdets omfang, idet kontoret utvivlsomt benyttes i væsentligt omfang til arbejde om dagen, og det var skatteyderens eneste mulighed for at anvende et kontor, samt hele hans indkomstgrundlag.

4.2.7. Konklusion

På baggrund af de gennemgåede domme kan det konstateres, at der på arbejdsværelsesområdet har været en konsekvent anvendelse af fem omkostningskriterier siden 1961 ved vurderingen af, hvorvidt en omkostning til arbejdsværelse i hjemmet undtagelsesvist kan anerkendes som en fradragsberettiget driftsomkostning efter SL § 6, stk. 1, litra a. Det værende sammenhængskriteriet, faglighedskriteriet, erhvervsintensitetskriteriet, rådighedskriteriet samt arbejdsgiverkravskriteriet.

Sammenhængskriteriet er ikke det mest fremtrædende omkostningskriterium af de fem nævnte, men det blev dog direkte nævnt i præmisserne ved nægtelsen af fradrag for arbejdsværelse i hjemmet i TfS. 2007. 581 Ø, hvor en musiklærer ikke som led i sin ansættelse var forpligtet til at stille sin private bolig til rådighed for eneundervisning af højskolens elever, hvilket fik Landsretten til at statuere, at der således ikke var den fornødne sammenhæng mellem det indtægtsgivende erhverv som højskolelære og udgifterne til arbejdsværelse i hjemmet.

Kriteriet nævnes ikke ofte på arbejdsværelsesområdet, idet skatteyderen normalt uden de store anstrengelser kan påvise en direkte sammenhæng mellem på den ene side indkomsterhvervelsen og på den anden side udgifterne til arbejdsværelse i hjemmet, i det virksomheden/hvervet skal drives et sted fra, og ofte starter skatteyderen i sit eget hjem. Dette faktum indikere selvfølgelig også, at kriteriet naturligvis ikke kan stå alene.

Et fremtrædende kriterium som dog heller ikke kan stå alene er faglighedskriteriet, og dette dækker i nærværende sammenhæng over, at et arbejdsværelse som følge af arbejdets art kan skifte karakter

fra et almindeligt opholdsrum til et særligt arbejdsværelse, således at det ikke længere indgår i den almindelige bolig.

Jørgen Trolle kommenterede i UfR. 1961 B.74, hvordan et almindeligt til ophold egnet herreværelse, kunne undergå en teknisk forandring, så det mere bliver et værksted, et laboratorium, en tegnestue eller lignende, hvorefter værelset ikke længere kan anses for et alm. opholdsrum.

Som ved beklædning kan det ligeledes her konkluderes, at des mere faglig indretning, der er foretaget som følge af skatteyderens erhverv, jo større er sandsynligheden for, at fradrag for arbejdsværelset anerkendes.

I TfS.1996.553 Ø fik en musiklærer anerkendt fradrag for et arbejdsværelse, idet værelset blev brugt til opbevaring af større musikinstrumenter, reoler med musikplader mv. Værelset blev vurderet til at have skiftet karakter, og anså herefter som uegnet til privat opholdsrum.

I TfS.1996.210 H fik en fagkonsulent ved Undervisningsministeriet anerkendt fradrag for et kontorlokale i sin private bolig, da hans arbejde nødvendiggjorde opbevaring af et betydeligt materiale, delvis af fortrolig karakter. Kontoret blev herefter anset som et særligt arbejdsværelse, der ikke kunne anses for et almindeligt opholdsrum.

Det mest afgørende kriterium på arbejdsværelsesområdet, der dog heller ikke kan stå alene er erhvervsintensitetskriteriet, hvilket i nærværende sammenhæng dækker over, at arbejdsværelset anvendes i væsentligt omfang indenfor normal arbejdstid.

De to administrative afgørelser fra Landsskatteretten vedrørende musikere, SKM.2005.525.LSR samt SKM.2006.165.LSR anså erhvervsintensitetskriteriet for opfyldt, idet skatteyderne utvivlsomt benyttede værelserne i væsentligt omfang til arbejde om dagen, sammenholdt med at hjemmet var skatteyderens eneste mulighed for at anvende et kontor, samt at de respektive virksomheder udgjorde hele skatteyderens indkomstgrundlag.

Erhvervsintensitetskriteriet ansås ligeledes for opfyldt af Landsretten i TfS. 2004, 754 Ø vedrørende den kvindelige forsker fra Odense Universitet, der fik fradrag for et kontor i hjemmet, idet hun arbejdede ca. halvdelen af tiden hjemme, sammenholdt med hun ikke havde kontorfaciliteter til rådighed andre steder, samt der var tale om hendes hovedarbejdsplads.

Et hjælpe omkostningskriterium til de allerede nævnte er rådighedskriteriet, hvilket i nærværende sammenhæng går ud på, at skatteyderen ikke må have et arbejdsværelse til rådighed andre steder.

I TfS.2001.981 H vedrørende edb-konsulenten, der arbejdede fuldtid på et projekt for Kuwait Petrol, kostede det fradragsretten for kontor i hjemmet, at Kuwait Petrol havde stillet et kontor til rådighed for konsulenten, og hvor denne i øvrigt arbejdede i dagtimerne.

I TfS.2003.931 H vedrørende økonomikonsulenten kostede det fradragsretten, at denne arbejdede ude indenfor den normale arbejdstid, og derfor ikke kunne opfylde erhvervsintensitetskriteriet hjemme på hans virksomheds kontor. Set fra en anden vinkel, kan det konstateres, at økonomikonsulentens klienter har stillet kontorfaciliteter til rådighed for konsulenten i dagstimerne.

I TfS.2001.293 Ø vedrørende professoren ved Københavns Universitet, blev denne nægtet fradrag for kontor i sit hjem, idet Universitet havde stillet et 11 m² kontor til hans rådighed, hvorefter kontoret i hjemmet ikke kunne anses for at have skiftet karakter, der udelukkede en privat anvendelse.

Lønmodtagerne er yderligere underlagt et arbejdsgiverkravkriterium, hvilket betyder, at arbejdsgiveren skal have stillet krav om at lønmodtageren selv stiller f.eks. øvelokale eller kontor til rådighed. Såfremt de øvrige omkostningskriterier er opfyldt vil dette medføre fradrag for arbejdsværelse i hjemmet, hvorimod en manglende tilkendegivelse fra arbejdsgiver vil nægte fradragsretten, jfr. TfS. 2007. 581 Ø, hvor en musiklærer ikke som led i sin ansættelse var forpligtet til at stille sin private bolig til rådighed for eneundervisning af højskolens elever. At musiklæreren på eget initiativ alligevel gjorde dette medførte blot, at der ikke kunne statueres den fornødne sammenhæng mellem det indtægtsgivende erhverv som højskolelære og udgifterne til arbejdsværelse i hjemmet.

5. Fradragsret for sundhedsudgifter og sundhedsydelse

Jeg har de sidste to afsnit behandlet meget specifikke områder indenfor driftsomkostningsbegrebet, hvor fradragsretten hvilede på SL § 6, og hvor samfundsudviklingen og retspraksis havde fået lov til at afgrænse privatforbruget overfor de fradragsberettigede omkostninger.

I dette afsnit skal driftsomkostningsbegrebet behandles i forhold til sundhedsområdet, som må siges at have en ekstrem politisk bevågenhed, idet sundhedsvæsenet er én af samfundets absolut dyreste udgiftsposter, samt den frie og lige ret til sygehusbehandling er én af grundpillerne i velfærdsstaten. Alligevel er udgangspunktet for opgaven den samme som i de forrige afsnit, nemlig at afgrænse privatforbruget vedrørende sundhedsomkostninger overfor de fradragsberettigede driftsomkostninger, som er anvendt til at erhverve, sikre og vedligeholde indkomsten.

Dog vil det ikke foregå helt på samme måde, idet sundhedsområdet er lovreguleret gennem specialbestemmelser i Ligningsloven. Disse bestemmelser er imidlertid ændret gentagne gange, og derfor har jeg valgt tillige at lave en historisk gennemgang af fradragsretten. Omvendt betyder de ændrede regler for fradragsret, at retspraksis bliver mindre brugbar, idet forudsætningerne for afgørelserne løbende er blevet ændret. Således vil retspraksis blive anvendt til overordnet at afgrænse privatforbruget overfor de fradragsberettigede sundhedsudgifter efter SL § 6, stk. 1, litra a samt til at bestemme, hvornår skatteyderen skal beskattes af modtagne sundhedsydelser efter SL § 4. Derefter vil lovforklaring primært anvendes, idet den seneste lovændring var en stramning ved lov nr. 1382 af 28/12 2011, så fradragsretten fremadrettet pr. 01.01.2012 blev indskrænket, hvilket tager tid at inkorporere i retspraksis.

I forbindelse med den historiske gennemgang af reglerne, er jeg igen nødsaget til at berøre området for personalegoder, idet fradragsretten for sundhedsudgifter udsprang indenfor ansættelsesretten.

Således vil jeg redegøre for de gældende skattemæssige forhold for udgifter til, eller modtagelse af sundhedsydelser for følgende grupper, samt beskrive udviklingen af fradragsretten og beskatningen af sundhedsydelser for følgende 4 grupper:

- Arbejdsgivere,
- Arbejdstagere/lønmodtagere,
- Selvstændige og medarbejdende ægtefælle,
- Personer uden tilknytning til arbejdsmarkedet.

5.1. Arbejdsgivere

Arbejdsgivere har i dag, såvel som historisk, altid haft fuld fradragsret for sine personaleomkostninger jfr. SL § 6, stk. 1, litra a.

Således er der tale om en fradragsberettiget personaleomkostning, såfremt en arbejdsgiver betaler en operation for en ansat, eller betaler dennes medicinudgifter mv.

Der er også tale om fradragsberettiget personaleomkostninger, hvad enten arbejdsgiveren afholder udgifter til frugt, te, kaffe, til sundhedsbehandling som massage, rygeafvænning, behandling på hospital, individuelt medlemskab af sportsklub, forsikringspræmie der dækker den ansatte også i fritiden mv. Det er irrelevant for arbejdsgivers fradragsret, om udgifterne afholdes som led i en generel ordning, individuelt pr. medarbejder, eller om det sker ved betaling af en forsikringspræmie.

Afgørende for fradragsretten såvel historisk som i dag er, at der er tale om reel personalepleje.

5.2. Arbejdstagere/lønmodtagere

Lønmodtagerens skattemæssige situation kan anskues ud fra to scenarier, hvor lønmodtageren i det første scenarie modtager en sundhedsydelse af sin arbejdsgiver, og spørgsmålet her bliver således, hvorledes der udløses skattepligt hos lønmodtageren, og af hvilken værdi denne evt. skal beskattes. Det andet scenarie forekommer, hvor lønmodtageren afholder sin sundhedsomkostning af egen lomme, og spørgsmålet må således være, hvorvidt der er fradragsret for den faktiske betaling.

5.2.1. Beskatning af sundhedsudgifter afholdt af arbejdsgiver

5.2.1.1. Hovedregel – beskatning efter SL § 4

Lønmodtagere har historisk set altid været skattepligtige af den samlede årsindtægt jfr. SL § 4. Denne bestemmelse medfører, at alle former for indkomst er skattepligtige, medmindre skattefriheden direkte er fastslået andre steder i lovgivningen. Statsskatteloven bygger endvidere på det grundlæggende princip, at det er uden betydning for den skattemæssige behandling, om indkomsten fremtræder i form af kontanter eller i form af naturalier.

En forudsætning for beskatning i henhold til SL § 4 er, at der skal være tilflydt lønmodtageren et gode af økonomisk værdi. Med sundhedsudgifter kan denne sondring være svær, idet Danmarks

offentlige sygehusvæsen tilbyder borgerne gratis sundhedsbehandling²⁴, og det kan således være vanskeligt at vurdere, hvornår lønmodtageren opnår et økonomisk gode ved at blive behandlet på et privathospital frem for et offentligt sygehus. Ikke des tro mindre blev Højesteret bedt om at tage stilling til nøjagtig denne problemstilling i TfS.1998.98 H, hvor en lønmodtager, på arbejdsgiverens initiativ og for dennes regning, blev opereret for en medfødt hofteledelse. Højesteret nåede frem til den konklusion, at lønmodtageren havde modtaget et formuegode, som var skattepligtigt efter SL § 4 med et beløb, svarende til udgiften til hospitalet.

Højesteret fandt, at det måtte antages, at kontorassistenten havde en væsentlig interesse i, at operationen kunne ske uden den ventetid på 1½-2 år, som hun var stillet i udsigt i det offentlige behandlingssystem, og at det var uden betydning, at hun ikke selv ville have afholdt udgiften til operationen. Ved at lade sig indlægge og operere havde hun derfor modtaget en ydelse, som udgjorde et formuegode.

Vedrørende værdiansættelsen af formuegodet udtalte Højesteret, at der ikke var grundlag for at antage, at den økonomiske værdi for sagsøgeren var mindre end for patienter, som for egen regning lod sig indlægge på et privathospital til en tilsvarende operation. Arbejdsgiverens kostpris var herefter formuegodets værdi, som kontorassistenten skulle beskattes af.

Med afsigelsen af Højesteretsdommen synes det stort set umuligt for en lønmodtager at modtage en sundhedsbehandling skattefrit fra sin arbejdsgiver jfr. SL § 4, idet operationen primært var sket i arbejdsgiverens interesse, arbejdsgiveren planlagde operationen udenfor højsæsonen, der forelå lægelig dokumentation for at operationen var nødvendig indenfor en rimelig tidsgrænse, og operationen ville blive tilbudt kontorassistenten gratis indenfor det offentlige sygehusvæsen, dog væsentlig senere pga. venteliste, og endelig agtede hun ikke selv at betale for behandlingen, men af arbejdsgiveren vurderede af hensyn til sine driftsomkostninger, at det var billigere at betale de kr. 78.900,- til behandlingen, og således styre processen selv. Alligevel ansås behandlingen at være væsentlig i lønmodtagerens interesse, hvorefter det kan konkluderes, at den som modtager behandlingen og afhjælpes en eller anden form for lidelse, enten hurtigere eller under mere komfortable forhold end hvad det offentlige sygehusvæsen kan præstere, vil blive skattepligtigt af ydelsen jfr. SL § 4.

²⁴ Der er ikke skattepligt for værdien af sygehusophold, medicin mv., som sygesikringen betaler, da der er tale om sociale goder, som hidrører fra det offentlige og tilkommer alle på lige betingelser jfr. Kammeradvokatens notat af 1. oktober 1990 offentliggjort i TfS.1990.428 og gentaget i Betænkning nr. 1296/juni 1995 om arbejdsgiverbetalte sundhedsudgifter.

5.2.1.2. Ligningslovens § 16

SL § 4 medfører som tidligere nævnt, at alle former for indkomst er skattepligtige, medmindre skattefriheden direkte er fastslået andre steder i lovgivningen. Til tider vælger lovgiver også at præcisere beskatningen, idet SL § 4 er en rammelov der favner meget bredt. Personalegoder fik således særskilt hjemmel for beskatning ved indsættelsen af LL § 16 ved Lov nr. 483 af 30.06.1993.

Efter LL § 16, stk. 1 skulle der herefter ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst medregnes vederlag i form af formuegoder af pengeværdi, sparet privatforbrug og værdien af helt eller delvis vederlagsfri benyttelse af andres formuegoder, når tilskuddet eller godet modtoges som led i et ansættelsesforhold eller lignende.

Også værdiansættelsen af personalegoder blev fastslået jfr. LL § 16, stk. 3, idet den skattepligtige værdi af goderne skulle fastsættes til den værdi, som det måtte antages at koste den skattepligtige at erhverve godet i almindelig fri handel også kaldet markedsværdien. Dette er et brud med den tidligere anvendte subjektive værdi, dvs. godets værdi for modtageren.

5.2.2. Historisk gennemgang

Retstillingen ultimo 1998 for arbejdstagerne var jfr. den ovenfor gennemgåede Højesteretsdom TfS.1998.98 H, at udgifter til sundhedsbehandlinger blev betragtet som private udgifter, og blev disse sundhedsudgifter dækket af en arbejdsgiver, skulle arbejdstageren derfor beskattes af markedsværdien for ydelsen jf. SL § 4 og LL § 16.

5.2.2.1. Politisk intervention

Allerede i slutningen 80'erne havde bølgerne gået højt på Christiansborg, hvilket fik skatteminister Anders Fogh Rasmussen til at anmode kammeradvokaten om at udarbejde en redegørelse om de generelle beskatningsmæssige aspekter af arbejdsgivers tilskud til ansattes medicinske udgifter, herunder for konsekvenserne af en eventuel skattefrihed for sådanne ydelser.²⁵

Konklusionen i redegørelsen var, at det ikke kunne anbefales at indføre skattefriheden, da dette ville medføre en urimelig og vilkårlig forskelsbehandling.²⁶

Alligevel blussede debatten op igen, da Landsretten i TfS 1994, 851 afsagde dom i den ovenfor i afsnit 5.2.1. refererede "hoftesag". 16. august 1994 nedsatte den daværende socialdemokratiske regering en arbejdsgruppe under ledelse af Jens Drejer fra Skatteministeriet. Arbejdsgruppen skulle

²⁵ Offentliggjort i TfS 1990, 428

²⁶ Jane Lise Ferniss – Sundhedsudgifter – ny udvikling i det skatteretlige driftsomkostningsbegreb, side 82, 2005

analysere området for arbejdsgiverbetalte sundhedsudgifter. Resultatet af undersøgelsen blev offentliggjort i Skatteministeriets betænkning nr. 1296/Juni 1995.

Arbejdsgruppens konklusion var, at en lempelse af beskatningsreglerne ville føre til stigende udgifter i sundhedssektoren, dog i hvilken størrelsesorden afhængigt af, hvorvidt det offentlige sundhedsvæsen ville kunne imødekomme efterspørgslen efter sundhedsydelser.

Arbejdsgruppen lavede følgende liste for og imod lempelse af fradragsreglerne²⁷

Imod en lempelse taler:

- Risiko for overbehandling, idet de private udbydere har økonomisk interesse i en så omfattende undersøgelse og behandling som muligt.
- Udgiftsniveauet til sundhedssektoren vil stige, hvis et privat sundhedsvæsen og forsikringsmarked får et større omfang.
- Erfaringer viser, at konkurrerende sygehussystemer ikke nødvendigvis fører til en hensigtsmæssig udnyttelse af ressourcerne.
- Skattefrihed vil føre til større forskelle med hensyn til adgangen til sundhedsydelser.

For en lempelse taler:

- Konkurrence fra private udbydere af sundhedsydelser vil tilskynde amterne til at effektivisere sygehusdriften.
- Enhederne i et privat system er underlagt automatiske markedsmæssige effektivitetskrav.
- Et delvist privat finansieret forbrug af sundhedsydelser vil aflaste de offentlige sygehusbudgetter.
- Patienter med tilknytning til arbejdsmarkedet vil blive behandlet hurtigere end andre, hvilket ud fra et økonomisk synspunkt er rationelt.

Den daværende socialdemokratiske skatteminister Carsten Koch valgte på baggrund af konklusionerne i betænkningen ikke at lempe beskatningen på arbejdsgiverbetalte sundhedsudgifter. Om det var af ideologiske grunde, eller en økonomisk afvejning af de ovenstående fordele og ulemper skal være usagt, men den officielle forklaring var, at forskelsbehandlingen, hvor kun privat ansatte lønmodtagere ville blive begunstiget af skattefriheden, mens offentlig ansatte, selvstændige og grupperne uden for arbejdsmarkedet ikke

²⁷ Skatteministeriet, Betænkning nr. 1296/Juni 1995, side 54

ville blive begunstiget, var uacceptabel set ud fra et skatteretligt "lighedsprincip", når man vejede dem op mod fordelene ved at indføre skattefriheden.²⁸

Til skatteministerens forsvar skal ligeledes fremføres, at i voteringen af fordele og ulemper indgik tillige argumentet, at det ville blive vanskeligt at afgrænse de skattefri sundhedsbehandlinger. F.eks. skulle lovgiver definere behandlingstyper direkte i lovteksten, hvorefter der ville opstå pres fra beslægtede eller nye behandlinger om at komme ind under skattefriheden. Risikoen kunne blive signifikant for, at skattefritagelse af visse sundhedsydelse ikke ville skabe større overskuelighed i skattelovgivningen.²⁹

Debatten fortsatte i Folketinget de efterfølgende år, men det var Højesteretsdommen TfS.1998.100.H, hvor en ansat blev nægtet fradrag for afholdte udgifter til alkoholafvænnning som gjorde, at politikkerne skred til handling. Dommen vil blive refereret i afsnit 5.2.4.

5.2.2.2. Speciel lovgivningens tilblivelse til yderligere regulering af sundhedsudgifter

Folketinget vedtog Lov nr. 218 af 14.04.1999³⁰, der omhandlede skattefrihed for arbejdsgiverbetalte ydelser til alkoholafvænnning, hvorefter der blev indsat en § 30 i Ligningsloven.

Bestemmelsen blev ledsaget af nogle restriktive forudsætninger for at opnå skattefriheden, idet der skulle foreligge en skriftlig lægeerklæring, om at medarbejderen havde et behov for alkoholafvænningsbehandling, samt at udgiften afholdtes som et led i arbejdsgiverens generelle personalepolitik for alle virksomhedens ansatte.

Imidlertid var personkredsen der var omfattet af bestemmelsen relativt bred, i det man groft kunne sige, at alle personer med tilknytning til arbejdsmarkedet var omfattet, naturligvis lønmodtagere, men også personer som f.eks. konsulenter, revisorer, bestyrelsesmedlemmer, der som led i en aftale om ydelse af personligt arbejde modtog en ydelse til alkoholafvænnning samt personer, der var valgt til medlem af eller medhjælp for bestyrelser, udvalg, kommissioner, råd, nævn eller andre kollektive organer, herunder Folketinget og kommunalbestyrelser. Endvidere var ydelser til alkoholafvænnning, som fagforeninger, pensionskasser eller lignende stillede til rådighed for deres medlemmer, omfattet af bestemmelsen.

²⁸ Argumentet var bl.a. baseret på et responsum fra 1990 fra Kammeradvokaten, hvor denne betragter det som udelukket, at offentlig ansatte havde mulighed for at drage fordel af en eventuel skattefrihed, da de ikke ville have mulighed for at opnå ydelser ud over den almindelige løn.

²⁹ TfS.1995.587.SPM

³⁰ Lov nr. 218 af 14.04.1999 (L149 1998/99)

Lov nr. 218 af 14.04.1999, som tillod skattefrihed for arbejdsgiverbetalte ydelser til alkoholfavæning, blev betragtet som et særligt velbegrundet enkeltstående område i modsætning til skattefrihed for sygdomsbehandling generelt, som det politisk var svært at opnå enighed om.³¹

Den daværende regering ønskede, at virksomhederne skulle påtage sig et socialt ansvar for medarbejderne, hvilket fremgik af bemærkningerne til lovforslaget, ”at social velfærd skal gøres synlig og vedkommende, ikke blot som et offentligt anliggende, men også i arbejdslivet og lokalsamfundet”.³²

5.2.2.3. Skattefriheden for modtagelse af sundhedsydelser efter LL § 30 udvides

Med virkning fra den 1. januar 2002, efter at Danmark havde fået en borgerlig regering den 20. november 2001, skete der en betydelig udvidelse af skattefriheden for arbejdsgiverbetalte sundhedsudgifter, idet ydelser, som afholdes af arbejdsgiveren til lægefagligt begrundet sundhedsbehandling af medarbejderen ved sygdom og ulykke nu også blev omfattet af skattefriheden.³³ Personkredsen som kunne anvende ordningen var den samme, som ved vedtagelse af Lov nr. 218 af 14.04.1999 jfr. omtalen i afsnit 5.2.2.2.

Som forudset i skatteministeriets betænkning fra 1995 blev afgrænsningsproblematikken aktuel, idet LL § 30 åbnede vide rammer for fradragsretten, hvilket jeg vil belyse i afsnit 5.2.2.4.

Den borgerlige regering justerede ret hurtigt på fradragsretten for sundhedsudgifter, hvilket betød vedtagelsen af Lov nr. 1061 af 17.12.2002, som fik virkning fra den 1. januar 2003. Hovedformålet med Loven var at sikre de selvstændige erhvervsdrivende og deres medarbejdende ægtefæller fradragsret for deres sundhedsomkostninger, hvilket vil blive belyst i afsnit 5.3. Imidlertid skete der ligeledes en mindre justering, hvor LL § 30, stk. 2 fremadrettet pr. 1. januar 2003 begrænsede skattefriheden for udgifter til dækning af medicinudgifter, hvorefter der kun ville være skattefrihed for arbejdsgiverens betaling af arbejdstagerens medicinudgifter i en periode på maksimalt 6 måneder regnet fra den første behandlingsdag bortset fra, udgifter afholdt under indlæggelse på hospital, klinik eller lignende. Såfremt udgifterne var afholdt under indlæggelse på hospital, klinik eller lignende, så ville der selvom 6 måneders perioden blev overskredet stadig ikke skulle ske beskatning af arbejdstageren.

³¹ Jane Lise Ferniss – Sundhedsudgifter – ny udvikling i det skatteretlige driftsomkostningsbegreb, side 83, 2005

³² Jfr. bemærkningerne til L 149, fremsat d. 17. december 1998.

³³ Lov nr. 389 af 06.06.2002 (L 97-2 2001/02)

Loven indeholdt også en lempelse, idet virksomheden fremadrettet kunne nøjes med at ”tilbyde” samtlige ansatte at være omfattet af en sundhedsordning, modsat tidligere, hvor det var et krav, at alle skulle være omfattet af ordningen.

5.2.2.4. Den skattefrie behandlingsydelse

Følgende behandlingsydelser var omfattet af Lov nr. 389 af 06.06.2002, hvor LL § 30 stk. 1, 1. pkt. lød ”medregnes ikke ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst ydelser, som afholdes af arbejdsgiveren til”:

- Lægefagligt begrundet behandling af medarbejderen ved sygdom eller ulykke, herunder behandling af psykiske lidelser hos en psykolog eller psykiater,
- Lægefagligt begrundet sygdomsforebyggende behandling, herunder behandling af psykiske lidelser hos psykolog eller psykiater,
- Behandling hos en kiropraktor
- Behandling af medarbejdernes misbrug af medicin eller andre rusmidler.

Endvidere blev der ved Lov nr. 1392 af 20.12.2004 indsat skattefrihed for medarbejderen, såfremt arbejdsgiveren på medarbejderens vegne afholdte udgifter til rygeafvænnning. Lovændringen trådte i kraft pr. 01.01.2005.

LL § 30 indeholdte ikke en nærmere afgrænsning af, hvad der skulle forstås ved ”behandling”, men af bemærkningerne til lovforslagets enkelte dele kan det udledes, at behandling omfattede alle de udgifter, der i forbindelse med behandlingen var nødvendige, herunder udgifter til forundersøgelse, sygetransport, efterkontrol og genoptræning. Der var således skattefrihed ved at lade arbejdsgiveren afholde disse udgifter.

Skattefriheden var jfr. LL § 30, stk. 1 betinget af, at der var tale om behandling af arbejdstageren ved ”sygdom eller ulykke” eller, at der var tale om ”sygdomsforebyggende” behandlinger.

Dette udelukkede skattefrihed for rent kosmetiske behandlinger, såsom eksempelvis synskorrigerende behandling, fjernelse af tatoveringer, operationer for godartede modermærker og brystkorrektioner, hvorfor indgreb af denne type stadig må henregnes som udgifter hørende under

privatsfæren, alternativt til sikring af indkomstgrundlaget,³⁴ hvorfor medarbejderen naturligvis fortsat beskattes af disse ydelser, såfremt en arbejdsgiver afholder udgifterne.

Skattefriheden kan heller ikke udtrækkes til at omfatte behandling for barnløshed, da dette ikke betragtes som en sygdom.

Der forelå også en væsentlig afgrænsning i udtrykket ”*lægefagligt begrundet behandling*”, idet LL § 30 stk. 4 angav, at det endvidere var en betingelse for skattefriheden, at der forelå en lægehenvielse til behandling.

Dette udelukker skattefriheden for alternative behandlingsformer som eksempelvis akupunktur, healing og zoneterapi, ved mindre disse behandlingsformer kunne dækkes ind under sygdomsforebyggende behandlinger³⁵, hvilket konkret var tilfældet for udgifter til akupunktur og zoneterapi.³⁶

Som beskrevet ovenfor var der ingen tvivl om, at vedtagelsen af Lov nr. 389 af 6. juni 2002 kraftigt udvidede området, indenfor hvilket, arbejdsgiveren uden skattemæssige konsekvenser for arbejdstageren kunne afholde sundhedsudgifter i forbindelse med arbejdstagerens sundhedsbehandling. Desværre åbnede den også op for tvivls spørgsmål, hvor man med rette kunne spørge hvilke sygdomme, der er omfattet af bestemmelsen?, ville behandling hos speciellæge være omfattet?, idet konsultation hos disse ikke krævede lægehenvielse, hvad med infektionssygdomme, som egen læge ikke kan behandle?

Som det fremgår af ovenstående spørgsmål til skattefriheden var det vanskeligt at trække grænsen for medarbejderens skattepligt, og såfremt der ikke var sket ændringer i lovgrundlaget, så ville det have været op til administrativ praksis og retspraksis at fortolke sig frem til afgrænsningen, hvilket faktisk også skete i et begrænset omfang. Imidlertid fik retspraksis nye regler at forholde sig til, idet den socialdemokratiske regering under ledelse af Helle Thorning Smith ændrede reglerne ved vedtagelsen af Lov nr. 1382 af 28/12 2011.

³⁴ TfS. 2000. 934 vedr. en fotomodells, der på opfordring fra arbejdsgiver havde fået ordnet sin barm. LSR nægtede fradrag, da udgiften var afholdt til sikring af indkomstgrundlaget.

³⁵ SKM.2011.132.SR hvor massage på arbejdspladsen blev anset som sygdomsforebyggende behandling mod typiske skader, som opstår pga. stillesiddende arbejde.

³⁶ TfS. 2001.252.LR og TfS.2001.253.LR

5.2.2.5. Lov nr. 1382 af 28/12 2011

Hvor regeringen tilbage i 1999 have ønsket, at virksomhederne skulle påtage sig et større socialt ansvar for medarbejderne, og igen i 2002 ønskede at forbedre den generelle adfærd og gøre det mere attraktivt for virksomhederne at påtage sig et socialt ansvar, så var tonen markant anderledes i 2011. Således udtalte daværende skatteminister Thor Möger Pedersen i Folketinget spørgetid efter fremsættelsen af L 31 2011/2012, at ”i den aktuelle økonomiske situation, hvor der er brug for behård prioritering af anvendelsen af de offentlige midler, så finder regeringen det fornuftigt at fjerne den skatteudgift, der er forbundet med at yde offentlige tilskud gennem forsikringsordninger til ikke specificerede sundhedsydelser” samt ”Regeringen vil med afskaffelsen af skattefriheden sikre at der igen er fri og lige adgang til sundhed”.³⁷

Ud fra et samfundsøkonomisk synspunkt var skatteministerens argumentation ikke helt ved siden af, idet Skattekommissionen nedsat af VK regeringen i januar 2008 med tidligere skatteminister Carsten Koch som formand, havde peget på, at bl.a. skattefriheden for arbejdsgiver betalte sundhedsforsikringer burde ophæves³⁸. Baggrunden for forslaget skyldes den eksplosive udbredelse arbejdsgiverbetalte sundhedsforsikringer havde undergået, hvor der i 2003 havde været ca. 220.000 lønmodtagere med en arbejdsgiverbetalt sundhedsforsikring, så var tallet i 2011 steget til 1,1 million danske lønmodtagere som var omfattet af privat sundhedsordning,³⁹ dog ikke alle skattebegunstigede arbejdsgiver betalte ordninger. Skatteministeriet har anslået, at skattefradraget til private sundhedsforsikringer årligt har kostet statskassen omkring 460 millioner kroner.⁴⁰

5.2.3. Gældende ret

LL § 30 blev ændret ved vedtagelsen af Lov nr. 1382 af 28/12 2011. Vigtigste ændring bestod i, at skattefriheden blev ophævet ved lægefagligt begrundet behandling af medarbejderen ved sygdom eller ulykke, herunder behandling af psykiske lidelser hos psykolog og psykiater.

Der er dog fortsat skattefrihed i følgende tilfælde⁴¹:

- Forebyggelse og behandling af arbejdsrelaterede skader og sygdomme
- Rygeafvænning, forudsat at der er tale om et tilbud til alle medarbejdere (generel personalepolitik)

³⁷ <http://www.youtube.com/watch?v=C3wH86C-yGE>

³⁸ Lavere skat på arbejde – Skattekommissionens forslag til skattereform, s. 37, Februar 2009.

³⁹ Børsen – Sundhedsordninger hitter trods skattesæk, 22. september 2012.

⁴⁰ Børsen – Danskerne holder fast i sundhedsforsikringer, 3. december 2012.

⁴¹ Kreston Danmark – aktuelle korte skatteinformationer – Nr. 92 Sundhedsforsikringer, 13. april 2012

- Behandling for misbrug af medicin, alkohol og andre rusmidler, når der foreligger en skriftlig lægeerklæring om behandlingsbehov, og der er tale om et tilbud til alle medarbejdere. (generel personalepolitik).

Der har været skrevet meget i dagspressen om, at lønmodtageren pr. 01.01.2012 skulle beskattes af sin sundhedsforsikring, hvilket ikke er tilfældet, såfremt forsikringen pr. 01.01.2012 kun dækker de 3 ovenstående punkter, jfr. LL § 30, stk. 5.

Omvendt dækker forsikringen såvel arbejdsskader som ”private” skader, så bliver medarbejderen skattepligtig af hele den arbejdsgiverbetalte forsikringspræmie, dog med skattefrihed for den del af præmien, der kan henføres til at dække rygeafvænnning og misbrug af medicin mv.

5.2.3.1. Arbejdsrelaterede skader

Der er ikke sket lovændringer med hensyn til skattefriheden for behandling arbejdsrelaterede skader. Det er blot blevet særdeles afgørende for skattefriheden for lønmodtageren, at denne kan påvise en årsagssammenhæng mellem sundhedsudgiften og erhvervet. Konstateres det, at sundhedsudgiften er erhvervsmæssigt begrundet, så forudsættes det ikke, at behandlingen er lægeligt godkendt.⁴² Arbejdsgiveren kan således udbetale individuel psykolog bistand, ophold på privat hospital mv., og lønmodtageren vil ganske som tidligere kunne modtage ydelserne skattefrit.

Arbejdsgiveren vil ligeledes kunne betale udgifter til forebyggelse af arbejdsrelaterede skader, uden dette bliver skattepligtigt for medarbejderen. Administrativ praksis har dog gentagne gange nægtet, at der skulle have været en konkret erhvervsmæssig begrundelse for afholdelse af omkostningerne. F.eks. i bindende forhåndsbesked SKM.2011.610.SR, hvor generel kostvejledning med henblik på at opnå vægttab ligesom behandling af overvægt i form af piller mv. ikke kunne anses for behandling eller forebyggelse af arbejdsbetingede skader, hvorfor deltagerne var skattepligtige af vejledningens kostpris efter SL § 4 og LL § 16, stk. 1.

Ligeledes i bindende forhåndsbesked SKM.2011.365.SR, hvor at kinesiologi som behandlingsform ikke kunne ydes skattefrit til medarbejderne, idet det ikke ansås som dokumenteret, at kinesiologibehandlingerne kan forebygge eller helbrede arbejdsrelaterede skader. Der kan heller ikke indrømmes skattefrihed for deltagelse på motionshold⁴³ og benyttelse af svømmehaller⁴⁴, da

⁴² Deloitte – Arbejdsgiverbetalte sundhedsydelser, s. 4, 2012

⁴³ SKM.2010.794.SR motion ikke omfattet af statsskattelovens praksis om behandling eller forebyggelse af arbejdsbetingede skader, bagatelgrænsen for arbejdsrelaterede personalegoder, personaleplejefritagelsen eller LL § 30.

sådanne udgifter hverken anses for omfattet af statskattelovens praksis om behandling eller forebyggelse af arbejdsbetingede skader, bagatelgrænsen for arbejdsrelaterede personalegoder eller personaleplejefritagelsen. Sådanne udgifter må høre under privatsfæren.

Der er da også talrige eksempler på, at en behandling anses for at være konkret erhvervmæssig begrundet i forebyggelse af arbejdsrelaterede skader, så som SKM.2011.132.SR, hvor massagen havde til hensigt at forebygge eller helbrede de arbejdsskader, som medarbejderne ud fra en konkret vurdering havde risiko for at pådrage sig som følge af deres arbejdsopgaver/-forhold.

Også udgifter til professionel instruktion i korrekt arbejdsstilling, indretning af arbejdspladsen, fysioterapi, kiropraktik, zoneterapi jfr. TfS. 2001.253.LR og akupunktur jfr. TfS.2001.252.LR er blevet godkendt som forebyggende.⁴⁵, hvilket også fremgik af afsnit 5.2.2.4. vedr. den skattefrie behandlingsydelse

5.2.3.2. Behandling for misbrug af medicin, alkohol og andre rusmidler

Arbejdsgiver har fortsat mulighed for efter den 01.01.2012, at afholde udgifter til behandling af medarbejderes misbrug af medicin, alkohol og andre rusmidler, jfr. LL § 30, stk. 1. Skattefriheden for medarbejderen gælder kun behandlingen for selve misbruget, hvilket også inkluderer gentagne forsøg på at komme ud af misbruget. Til gengæld er der ikke skattefrihed for behandling af følgesygdomme, så som skrumpelever mv.

Skattefriheden for udgifter til dækning af medicinudgifter forbliver ligeledes uændret, hvorefter der vil være skattefrihed for arbejdsgiverens betaling af arbejdstagerens medicinudgifter i en periode på maksimalt 6 måneder regnet fra den første behandlingsdag bortset fra, udgifter afholdt under indlæggelse på hospital, klinik eller lignende, jfr. LL § 30, stk. 2. og afsnit 5.2.2.3.

Generelt stilles der ikke krav til behandlingsformen, så længe behandlingen er rettet mod selve misbruget, således kan psykolog hjælp fint kombineres med afvænningsophold og diverse afgiftningsprogrammer.

Lovens anvendelsesområde skal imidlertid fortolkes meget indskrænket, idet arbejdsgiverbetalt behandling af spilafhængighed ikke er omfattet af skattefriheden⁴⁶, selvom man utvivlsomt må konstatere, at der også her er tale om et misbrug, så er der åbenbart ikke tale om et rusmiddel.

⁴⁴ SKM.2011.194.SR

⁴⁵ Deloitte – Arbejdsgiverbetalte sundhedsydelse, s. 4, 2012

⁴⁶ Deloitte – Arbejdsgiverbetalte sundhedsydelse, s. 6, 2012

At begrebet andre rusmidler til gengæld kan omfatte mad har Skatterådet bekræftet i en bindende forhåndsbesked SKM.2012.22.SR, hvorefter en arbejdsgiverbetalt behandling af ansatte med diagnosen BED og misbrugsbehandling til svært overvægtige med andre grader af spiseforstyrrelser og madmisbrug, kan ske skattefrit, når behandlingen sker efter lægehenvielse fra egen læge.

Jeg kan kun tolke administrativ praksis derhen, at misbrug er hvis man fysisk indtager et nydelsesmiddel, mens tvangstanker og andre psykiske lidelser ikke anses som misbrug i lovens forstand.

5.2.3.3. Rygeafhængighed

Arbejdsgiver har fortsat mulighed for efter den 01.01.2012, at afholde udgifter rygeafvænnning, jfr. LL § 30, stk. 1. Skattefriheden for medarbejderen gælder udgifter til terapi og rådgivning samt farmakologiske hjælpemidler som eksempelvis nikotinpræparater (plaster, tyggegummi, inhalator etc.). Der er ingen tidsbegrænsning på modtagelsen af medicin i form af nikotin mv., som man ser ved almindelig modtagelse af medicin.

5.2.3.4. Betingelser for skattefriheden

De overordnede betingelser for skattefrihed for lønmodtagerne for arbejdsgiver betalt behandling for misbrug af medicin, alkohol osv. har ikke ændret sig siden LL § 30 tilblivelse refereret i afsnit 5.2.2.2. Kravet er stadig, at der skal ligge en skriftlig lægeerklæring jfr. LL § 30, stk. 4.

En undtagelse til kravet om lægehenvielse blev en realitet ved vedtagelsen af Lov nr. 1392 af 20. december 2004, idet der ikke blev stillet krav om lægehenvielse m.v. som betingelse for skattefrihed for rygeafvænningskursus og nikotinpræparater m.v., hvilket formentlig bundede i, at det lægefagligt ansås som skadeligt blot at ryge, hvorfor den enkeltes motivation for at stoppe skulle tilskønnes uden forhindringer

Dernæst skal ordningen være en del af en generel personalepolitik fra virksomhedens side, hvor alle tilbydes vilkårene under nogenlunde ens vilkår, jfr. LL § 30, stk. 3. Hvad der ligger i dette begreb kan illustreres af SKM.2007.71.SR:

En arbejdsgiver tilbød sine medarbejdere en sundhedsforsikring via en lønomlægningsaftale, hvor de månedslønnede blev trukket kr. 108,- i løn, mens de 14 dages lønnede kun blev trukket kr. 44,- pr. løntræk. Arbejdsgiveren havde i denne situation forsøgt at stille sine ansatte lige ved også at tage hensyn til feriepenge- samt pensionsbetalinger.

Skatterådet konkluderede, at arbejdsgiveren havde forsøgt at stille alle lige og godkendte ordningen.

LL § 30, stk. 3 gør det ligeledes muligt, at arbejdsgiveren kan opstille kriterier for anciennitet og antal arbejdstimer for de ansatte. Der kan ikke umiddelbart udredes nogen regler om, hvor mange timer man skal arbejde eller hvor mange måneder, som man har skullet være ansat, men arbejdsgiveren må ikke opstille andre krav til f.eks. uddannelse eller lign. jfr. bemærkninger afgivet i betænkning af skatteudvalget den 2. maj 2012. Uanset om arbejdsgiver gør brug af muligheden eller ej, så skal alle behandles ens, det vil sige, at man ikke kun kan tilbyde f.eks. nyansatte med 6 måneders anciennitet sundhedsordninger.

5.2.3.5. LL § 16, stk. 3 – Bagatelgrænsen og sundhedsudgifter

Folketinget indførte ved lov nr. 437 af juni 1997 en bagatelgrænse jfr. LL § 16, stk. 3, 3.pkt, på kr. 3.000 (kr. 5.500,- 2012 niveau). Bagatelgrænsen vedrører personalegoder, som arbejdsgiveren i overvejende grad stiller til rådighed af hensyn til den ansattes arbejde, og beskattes kun, såfremt den samlede værdi af disse goder fra en eller flere arbejdsgivere overstiger grænsen.

Da sundhedsydelser som udgangspunkt er et privat anliggende, og bagatelgrænsen for arbejdsrelaterede personalegoder kun omfatter goder, der i overvejende grad er erhvervsmæssige, omfatter bagatelgrænsen for arbejdsrelaterede personalegoder som udgangspunkt ikke sundhedsydelser.⁴⁷

Der er dog gjort en enkelt undtagelse til denne hovedregel, idet vaccination af medarbejderne er omfattet af bagatelgrænsen for arbejdsrelaterede personalegoder, hvis der er tale om vaccination af nøglemedarbejdere, der vanskeligt kan undværes i en kommende spidsbelastningsperiode.

5.2.4. Fradragsret for sundhedsudgifter afholdt af lønmodtager

Udgangspunktet for alle sundhedsudgifter er, at der tale om dækning af et grundlæggende privat behov, hvorfor udgiften må antages at afholdes, hvad enten det enkelte individ har indtægtsgivende aktiviteter eller ej. Således antages sundhedsudgifter at være en privat udgift, også selvom bevarelse af vores generelle sundhedstilstand kan være en forudsætning for varetagelse af erhvervet.⁴⁸ Skattemyndighederne havde udviklet en praksis, hvilket medførte at kunne en sundhedsudgift ikke

⁴⁷ C.A.15.5.4.

⁴⁸ TfS.1984.113.LSR Læges udgift til kørestol, TfS.1987.474.LSR Sognepræsts udgifter til særlige hjælpemidler. Endvidere samme synspunkt i TfS.1984.307.Ø, hvor en nødvendig udgift til børnepasning blev anset som en privatudgift.

henregnes til privatforbruget, så betragtes den som afholdt til sikring af erhvervsgrundlaget, og var dermed heller ikke fradragsberettiget.

Dette synspunkt blev stadfæstet af Højesteret i dommen TfS.1998.100.H, som omhandlede en ansat, der ikke kunne varetage sine arbejdsopgaver på grund af alkoholmisbrug. Efter aftale med arbejdsgiveren påbegyndte hun straks et 4-ugers behandlingsforløb på et behandlingscenter for alkoholmisbrugere. Hun fik orlov uden løn og betalte selv 40.000 kr. for behandlingsopholdet. Efter opholdet fortsatte hun arbejdet hos arbejdsgiveren. Hun fratrak udgiften som et ligningsmæssigt fradrag på 36.500 kr. efter fradrag af bundfradraget.

Højesteret nægtede hende fradrag som en driftsomkostning efter SL § 6, stk. 1, litra a, idet behandlingen utvivlsomt var en forudsætning for hendes fortsatte ansættelse, men sagen faldt på sammenhængskriteriet. Der var ikke den fornødne sammenhæng mellem det indkomstgivende erhverv og afholdelse af udgiften til alkoholafvænnning. Landsretten havde endvidere i sin afgørelse klassificeret udgiften med følgende bemærkning, ”Udgiften må derfor anses for en privat udgift, der ikke kan fradrages”.⁴⁹

Ligningslovens §§ 30 og 30 A er specialbestemmelser vedrørende sundhedsudgifter, som hjemler fradrag for nærmere afgrænset sundhedsydelse, men lønmodtagere som afholder egne sundhedsomkostninger er ikke omfattet af personkredsen, som kan anvende disse bestemmelser, og derfor er de henvist til at anvende SL § 6, stk. 1, litra a, som ikke anerkender fradragsretten, idet der ifølge SL altid vil være tale om privat omkostning, idet ”sammenhængskriteriet”, hvorefter udgiften anses at have den fornødne sammenhæng med indkomsten aldrig kan opfyldes.

5.3. Selvstændige og medarbejdende ægtefælle

Selvstændige erhvervsdrivende har historisk set været henvist til at anvende det samme regelsæt som lønmodtagerne, som betalte deres egen sundhedsudgifter jfr. gennemgangen i afsnit 5.2.4. Resultatet var nægtelse af fradragsret efter SL § 6, stk. 1, litra a, da der enten var tale om en privatudgift eller i bedste fald en udgift til sikring af indkomstgrundlaget.

Som et resultat af liberaliseringen af skattefriheden for arbejdsgiverbetalte sundhedsbehandlinger vedtaget ved lov nr. 389 af 6/6 2002, begyndte de selvstændige erhvervsdrivendes

⁴⁹ Ole Bjørn har kommenteret afgørelsen i TfS.1998.75

interesseorganisationer at lægge pres på politikerne, idet de på deres medlemmers vegne med rette følte sig forskelsbehandlet. Deres argumenter var for så vidt også ganske fornuftige, i og med at de trods alt skulle tilbyde lønmodtagerne skattefri sundheds- behandling/forsikring, men havde ikke mulighed for at sikre sig selv. Lobbyisternes anstrengelser bar forholdsvis hurtigt frugt, og Lov nr. 1061 blev vedtaget den 17.12.2002, hvorefter selvstændig erhvervsdrivende og medarbejdende ægtefæller var omfattet af fradragsretten for sundhedsbehandlinger.

Motiverne til vedtagelsen af fradragsretten til også at omfatte selvstændige erhvervsdrivende kan kun til dels findes i interesseorganisationers lobbyarbejde, idet bl.a. Håndværksrådet havde været ude at kritisere Lovforslaget til Lov nr. 389 af 06.06.2002, som kun omhandlede arbejdstagere, mens selvstændige erhvervsdrivende og medarbejdende ægtefæller ikke kunne sikre sig.

Dernæst vil jeg gerne tilslutte mig Jane Ferniss tese⁵⁰, hvor hun argumenterede for, at det samfunds skabte problem, at der var ventelister på de offentlige sygehuse, skulle afhjælpes af en politisk løsning, og her var skattelovgivningen et af flere håndtag, som politikerne kunne søge at afhjælpe problemstillingen med.

Jeg vil heller ikke afvise, at der ligeledes kunne have ligget et politisk ideologisk motiv bag, idet de offentlige sundhedsudgifter i Danmark fra 1994 og frem til 2005 var steget kraftigt med gennemsnitligt ca. 1,5 mia. kr. årligt, og udgjorde i 2005 i alt 106,8 mia. kr.⁵¹

Omvendt havde de stigende sundhedsudgifter ikke kunnet aflæses i statistikker for bl.a. middellevetid, hvor Danmark i 2004 lå på et gennemsnit på 77,6 år, mens OECD landene gennemsnitligt lå på 78,2 år. Dette mål kan naturligvis ikke stå alene, men faktum var, at Danmark lagde over OECD gennemsnittet på udgiftsside, men fik tilsyneladende ikke mere sundhed i befolkningen for pengene.

Efterfølgende politiske projekter som kommunalreformen, som blev stemt igennem Folketinget i 2005 med virkning fra 1. januar 2007 tilsigtede også at effektivisere sundhedsvæsenet, bl.a. ved en afskaffelse af 13 amter, der i stedet blev til 5 regioner. Nye supersygehuse blev besluttet opført, og små lokale sygehuse blev lukket.

⁵⁰ Jane Lise Ferniss – Sundhedsudgifter – ny udvikling i det skatteretlige driftsomkostningsbegreb, side 88, 2005

⁵¹ Økonomigruppen og 3. udvalgssekretariat – Sundhedssektoren i Danmark – Hvor stor er sundhedssektoren, og hvad får vi for pengene?, side 5, januar 2007

5.3.1. Fradrag for selvstændige erhvervsdrivendes sundhedsbehandlinger jfr. LL § 30A

Lov nr. 1061 af 17.12.2002 hjemlede fradragsret i den personlige indkomst for selvstændigt erhvervsdrivendes udgifter til lægefagligt begrundet sundhedsbehandlinger ved indsættelsen af en ny LL § 30A. Loven var en spejling af LL § 30, og derfor henvises til afsnit 5.2.2.4 vedr. den skattefrie behandlingsydelse, samt afsnit 5.3.4. vedr. hvilke sundhedsydelser var omfattet af fradragsretten pr. 01.01.2003.

5.3.2. Personkredsen som var omfattet af fradragsretten

Ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst kunne skattepligtige personer, der drev selvstændig erhvervsvirksomhed, fradrage udgifter til egne sundhedsbehandlinger m.v. og sundhedsbehandlinger m.v. af en ægtefælle, som ikke i overvejende grad drev virksomheden, men som modtog en del af virksomhedens overskud, jf. kildeskattelovens § 25 A, stk. 3.⁵²

Ved afgrænsningen af, hvem der kunne anses som værende selvstændigt erhvervsdrivende, anvendes skattelovgivningens almindelige afgrænsning af selvstændigt erhvervsdrivende, bl.a. som nævnt i investeringsfondsloven og virksomhedsskatteloven jfr. bemærkningerne til Lov nr. 1061 af 17. december 2002.

5.3.3. Særlig erhvervsintensitetsbetingelse mv. for opnåelse af fradragsretten

Der gjaldt to grundlæggende betingelser, der begge skulle være opfyldt, for at den selvstændigt erhvervsdrivende havde mulighed for at kunne opnå fradrag for udgifter til sundhedsbehandling.

- 1) Den person, som sundhedsbehandlingen m.v. vedrørte, deltog i virksomhedens drift med en personlig arbejdsindsats af ikke uvæsentligt omfang og
- 2) Eventuelle medarbejdere i virksomheder, der drives af den selvstændigt erhvervsdrivende, bortset fra virksomheder omfattet af personskattelovens § 4, stk. 1, nr. 10 eller 12, med mindst to ejere, som led i virksomhedernes generelle personalepolitik senest samtidig med etableringen af ordningen for den selvstændigt erhvervsdrivende blev tilbudt en tilsvarende ordning med skattefrihed for arbejdsgiverbetalte sundhedsbehandlinger m.v., jf. LL § 30. Hvis der efter LL § 30, stk. 3, 2. pkt., var fastsat generelle anciennitetskrav, skal den

⁵² LV Erhvervsdrivende 2012/2 E.B.3.1.9 Sundhedsbehandling

selvstændigt erhvervsdrivende og en eventuel ægtefælle opfylde et tilsvarende anciennitetskrav.

Fradragsretten var under punkt 1 betinget af et krav om, at personen skal yde en personlig arbejdsindsats i virksomheden af ikke uvæsentligt omfang. Arbejdskravet svarede til den vejledende norm på mindst 50 timer månedligt, der var gældende ved anvendelse af etableringskontoordningen.⁵³

Derudover var fradragsretten jfr. punkt 2 betinget af, at eventuelle medarbejdere, som led i virksomhedens generelle personalepolitik, senest samtidig med etableringen af ordningen for den selvstændigt erhvervsdrivende blev tilbudt en tilsvarende ordning. Der var imidlertid ikke noget krav om, at medarbejderne skulle have accepteret tilbuddet om en arbejdsgiverbetalt sundhedsbehandlingsordning, kun at tilbuddet var givet, jfr. bemærkningerne til loven.

Kravet om, at de ansatte skulle have tilbudt en tilsvarende ordning som ejeren, gælder i alle den selvstændiges virksomheder, dog med undtagelse af ”masseinteressentskaber” jfr. personskattelovens § 4, stk. 1, nr. 10, 12 eller 13, hvor der er mindst to ejere.

Ligeledes som nævnt under punkt 2, havde arbejdsgiveren visse muligheder for at begrænse den kreds af medarbejdere, der tilbydes arbejdsgiverbetalt sundhedsbehandling efter generelle kriterier om anciennitet og antal arbejdstimer jfr. ligningslovens § 30, stk. 3, 2. pkt.. Var der fastsat sådanne generelle anciennitetskrav, skulle den selvstændigt erhvervsdrivende og eventuelle ægtefælle opfylde et tilsvarende anciennitetskrav, jf. § stk.1, 3.pkt.

5.3.4. Hvilke sundhedsydelser var omfattet af fradragsretten

Fradragsretten efter LL § 30A omfattede ydelser, som afholdes til lægefagligt begrundet behandling ved sygdom eller ulykke, herunder behandling af psykiske lidelser hos en psykolog eller psykiater og til tilsvarende sygdomsforebyggende behandling, til behandling hos en kiropraktor eller til behandling af misbrug af medicin, alkohol eller andre rusmidler, herunder blandingsmisbrug.

Alle udgifter, der var nødvendige i forbindelse med en lægefagligt begrundet behandling i forbindelse med sygdom eller ulykke, herunder udgifter til forundersøgelse, sygetransport, efterkontrol og genoptræning, var omfattet af fradragsretten.

⁵³ Jfr. bemærkningerne til Lov nr. 1061 af 17. december 2002.

Loven dækkede kun sundhedsbehandling i forbindelse med sygdom eller ulykke, samt konkrete sygdomsforebyggende behandlinger, der skete efter lægehenvielse, hvilket betød, at generelle "health care"-ordninger, hvor forebyggende undersøgelser og behandlinger, skete uden konkret lægefaglig begrundelse, ikke var omfattet af fradragsretten.

Endvidere var konsekvensen af, at fradragsretten kun omfattede behandling i forbindelse med sygdom eller ulykke eller sygdomsforebyggende behandlinger, at rent kosmetiske behandlinger (såsom for eksempel brystkorrektioner, operationer for godartede modermærker eller synskorrigerende operationer for at undgå brug af briller) faldt udenfor fradragsretten efter LL § 30A. Dette er ligeledes tilfældet for behandling mod barnløshed, idet det ikke ansås som en sygdom ikke at være fertil. Kosmetiske behandlinger kunne dog i undtagelsestilfælde være omfattet af fradragsretten, såfremt behandlingen er en direkte følger af et ulykkestilfælde eller af f.eks. en brystkræftoperation.

Fradragsretten omfattede efter den 1. januar 2005 også udgifter til rygeafvænning.⁵⁴ Der kunne være tale om udgifter til terapi og rådgivning samt farmakologiske hjælpemidler som eksempelvis nikotinpræparater (plaster, tyggegummi, inhalator etc.).

Ifølge bemærkningerne til Lov nr. 1061 af 17. december 2002 var det hovedsigtet med afgrænsningen af fradragsretten for sundhedsbehandlinger efter LL § 30A, at loven rummede fradrag for nøjagtig de samme behandlinger, som de behandlinger, der var omfattet af reglerne om skattefrihed for arbejdsgiverbetalte ydelser i ligningslovens § 30.

5.3.5. Betingelser for fradragsretten

Det var en betingelse for fradragsretten, at der forelå en lægehenvielse til behandling, dog med den modifikation, at behandling for misbrug af medicin, alkohol og andre rusmidler var fradragsretten alene betinget af, at der forelå en skriftlig lægeerklæring om, at den pågældende havde behov for behandling.

En undtagelse til kravet om lægehenvielse blev en realitet ved vedtagelsen af Lov nr. 1392 af 20. december 2004, idet der ikke blev stillet krav om lægehenvielse m.v. som betingelse for fradrag for rygeafvænningskursus og nikotinpræparater m.v., hvilket formentlig bundede i, at det

⁵⁴ Lov nr. 1392 af 20. december 2004.

lægefagligt ansås som skadeligt blot at ryge, hvorfor den enkeltes motivation for at stoppe skulle tilskønnes uden forhindringer. Initiativet skal ses i sammenhæng med den øgede fokus, som politikerne havde på rygning, og de samfundsskadelige virkninger heraf. Dette kulminerede med vedtagelsen af rygeloven⁵⁵ i 2007, som forbød rygning på serveringsteder og kollektive transportmidler m.m.

Det politiske fokus er ikke blevet mindre siden, selvom rygeloven fra 2007 stort set fjernede røgen fra indeklimaet på de danske arbejdspladser og institutioner, så har regeringen med støtte fra Enhedslisten den 21. april 2012 indgået en aftale om en styrket forebyggelsesindsats på tobaksområdet og om rygestoptilbud, hvilket bl.a. indeholdt en revision af rygeloven fra 2007, hvor tobaksrygning nu skulle forbydes på institutioner såvel ude som inde, samt en øget forebyggelsesindsats.

Fradragsretten for udgifter til kiropraktorbehandling var betinget af, at der forelå en skriftlig erklæring fra en kiropraktor om, at personen havde behov for behandlingen. Kiropraktoren skulle have autorisation efter dansk ret eller, hvis kiropraktoren var etableret i udlandet, tilsvarende kvalifikationer.

Fradragsretten for udgifter til behandling af psykiske lidelser hos en psykolog var betinget af, at den pågældende psykolog havde autorisation efter dansk ret eller, hvis psykologen var etableret i udlandet, havde tilsvarende kvalifikationer.

Det er imidlertid ikke nok for at imødekomme fradragsretten, at der foreligger en lægehenvielse til behandling. Lægehenvielsen skulle tillige være uvildig, hvilket Skatterådet bekræftede i deres bindende svar SKM.2012.22SR:

Spørgeren havde forespurgt Skatterådet, hvorvidt ansatte skattefrit kunne modtage arbejdsgiverbetalt behandling, såfremt disse af egen læge havde fået stillet diagnosen BED eller ansås nødvendigt med misbrugsbehandling til svært overvægtige med andre grader af spiseforstyrrelser og mad misbrug.

Skatterådet bekræftede, at den ansatte kunne modtage denne behandling skattefrit, men afkræftede derimod, at arbejdsgiverbetalt behandling til ovennævnte personer kunne ske skattefrit, når behandlingen skete efter vurdering fra behandlingscentrets egen psykolog, idet der i denne situation ikke var tale om uvildig lægehenvielse som omhandlet i ligningslovens § 30.

⁵⁵ Lov nr. 512 af 6. juni 2007.

5.3.6. Forsikringsordning

Valgte den selvstændigt erhvervsdrivende i stedet at tegne en forsikring til dækning af udgifter i forbindelse med sundhedsbehandling, og var der for eventuelle medarbejdere i virksomheden tegnet tilsvarende forsikringer efter LL § 30, stk. 1, 5. pkt., var forsikringspræmien efter de da gældende regler fradragsberettiget.

Endvidere såfremt der for medarbejderne i en virksomhed var tegnet en forsikring som nævnt i LL § 30, stk. 1, 5. pkt., og den selvstændigt erhvervsdrivende eller en eventuel ægtefælle omfattet af kildeskattelovens § 25 A, stk. 3, af forsikringsmæssige grunde ikke kunne blive omfattet af forsikringen, så kunne der fradrages udgifter til ydelser, der var nævnt i § 30 A, stk. 2, 1. og 2. pkt., forudsat at disse ydelser var svarende til de ydelser, der for medarbejdernes vedkommende var omfattet af forsikringen.

5.3.7. Betingelser for fradragsretten for forsikringsordninger

Det var en betingelse for fradragsretten for forsikringspræmier, at det af forsikringsbetingelserne fremgik, at forsikringen kun dækkede behandlinger, der enten skete efter lægelig henvisning eller var lægeligt godkendt. Hvad angik behandling af misbrug af medicin, alkohol og andre rusmidler samt kiropraktorbehandling, skulle kravene til en erklæring om, at den pågældende havde behov for behandling være opfyldt, jf. da gældende § 30 A, stk. 5.

Som tidligere nævnt i afsnit 5.3.5 vedrørende rygeafvænning stilles der ikke tilsvarende krav om lægehenviisning el. lign.

Lægelig godkendelse trådte i stedet for lægehenviisning i de tilfælde, hvor det var de af forsikringsselskaberne beskæftigede lægekonsulenter, der havde vurderet, at behandlingsbehovet var til stede. Der skulle være en konkret lægefaglig indikation for, at der var et behandlingsbehov, jf. da gældende § 30 A, stk. 2.

Forsikringsordninger kunne således lige så lidt som ordninger med direkte betaling omfatte en generel "health care"-abonnementsordning eller -forsikring.

For behandling af psykiske lidelser hos en psykolog var skattefriheden betinget af, at det af forsikringsbetingelserne fremgik, at den pågældende psykolog havde autorisation efter dansk ret eller, hvis psykologen er etableret i udlandet, tilsvarende kvalifikationer, jf. da gældende LL § 30 A, stk. 5, jf. stk. 4, 4. pkt.

5.3.8. Lov nr. 1382 af 28/12 2011 med henblik på § 30 A

Jeg har allerede historisk redegjort for forskellene, mellem LL §§ 30 og 30 A, og eftersom regelsættene har undergået nøjagtig de samme forandringer, så vil jeg henvise til afsnittene fra 5.2.3. vedrørende gældende ret til 5.2.3.4. vedrørende betingelser for fradragsretten for en nærmere redegørelse af den nye retsstilling.

Som det er fremstillet i afsnittene vedrørende skattefriheden for arbejdsgiver betalte sundhedsudgifter, så har det nye regelsæt udstedt ved Lov nr. 1382 af 28/12 2011 kun skærpet hvilke sundhedsydelse, der pr. 01.01.2012 kan være omfattet af skattefriheden, hvorimod resten af de gamle regler er videreført.

Dette gør sig også gældende vedrørende de selvstændige erhvervsdrivende, idet afsnit 5.3.2. vedr. personkredsen som er omfattet af fradragsretten, afsnit 5.3.3. vedr. særlig erhvervsintensitetsbetingelse mv. for opnåelse af fradragsretten samt afsnit 5.3.5 vedr. betingelser for opnåelse af fradragsretten stadig er gældende.

Selvstændige erhvervsdrivende har fortsat mulighed for at fradrage følgende sundhedsydelse efter vedtagelsen af Lov nr. 1382 af 28/12 2011, og som træder i kraft pr. 01.01.2012.

Der er dog fortsat fradragsret efter LL § 30 A i følgende tilfælde⁵⁶:

- Rygeafvænning, forudsat at der er tale om et tilbud til alle medarbejdere (generel personalepolitik)
- Behandling for misbrug af medicin, alkohol og andre rusmidler, når der foreligger en skriftlig lægeerklæring om behandlingsbehov, og der er tale om et tilbud til alle medarbejdere. (generel personalepolitik).

Udgifter til de selvstændige erhvervsdrivendes egen sundhedsbehandling og sundhedsforsikring anses pr. 01.01.2012 for at være private udgifter, der ikke er fradragsberettigede. Der vil ej heller være fradrag for udgifter til egen og medarbejdende ægtefælles forebyggelse eller behandling af arbejdsrelaterede skader og sygdomme, hvilket er den eneste forskel i forhold til lønmodtagersiden i LL § 30.

⁵⁶ Kreston Danmark – aktuelle korte skatteinformationer – Nr. 92 Sundhedsforsikringer, 13. april 2012

5.4. Personer uden tilknytning til arbejdsmarkedet

Det blev konstateret i afsnit 5.2.4 vedrørende fradragsret for sundhedsudgifter afholdt af lønmodtagere, at disse ikke kunne opnå fradrag efter SL § 6, litra a, idet Højesteret i dommen TfS.1998.100.H. stadfæstede, at sundhedsudgifter som lønmodtageren selv afholdte henregnes til privatforbruget evt. til sikring af erhvervsgrundlaget. Dernæst kunne det konstateres, at lønmodtagere, som selv afholder sine sundhedsudgifter tillige ikke var omfattet af personkredsen, der kan anvende LL §§ 30 og 30A.

Eneste forskel for personer uden tilknytning til arbejdsmarkedet og det ovenstående er, at de ligeledes ikke er omfattet af personkredsen, der kan anvende SL § 6, stk. 1, litra a, idet udgiften ikke har nogen sammenhæng med det indtægtsgivende erhverv, hvorefter personen pr. definition ikke kan have nogen driftsomkostninger.

Personer uden tilknytning til arbejdsmarkedet har været de store tabere i forhold til indførelse af skattefrihed for visse arbejdsgiverbetalte sundhedsydelser samt selvstændiges fradrag for de samme ydelser. Dette skal ikke mindst ses i lyset af, at den største gruppe af borgere med misbrugsproblemer, det være sig stofmisbrug, alkoholmisbrug eller rygeafvænningsret besat befinder sig i denne gruppe, da de ofte ikke er job egnede.

Skatteministeriet overvejede i sin Betænkning nr. 1296 fra juni 1995 vedrørende arbejdsgiverbetalte sundhedsudgifter at indføre fradrag for sundhedsudgifter for privatpersoner⁵⁷. På positiv siden ville det mindske forskelsbehandlingen, men kun delvis, da det i sidste ende stadig var privatpersonen, der skulle betale, hvad ansatte fik gratis i kraft af deres ansættelse. På negativ siden ansås gevinsten for befolkningens sundhed at være begrænset, samt faren for, at det offentlige indirekte kom til at støtte behandlingsformer, som ellers ikke ville blive godkendt i det offentlige. Dette samt de betragtelige provenumæssige konsekvenser forslaget ville få, medførte at skatteministeriet ikke kunne anbefale fradragsret for privat personer.

5.5. Konklusion

På sundhedsområdet kan det konstateres på baggrund af 2 Højesteretsdomme fra 1998, at sundhedsudgifter efter SL §§ 4-6 anses som hørende til privatsfæren. Sundhedsudgifter falder på sammenhængskriteriet, idet de ikke kan siges at være afholdt med indkomsterhvervelse for øje.

⁵⁷ Skatteministeriet, Betænkning nr. 1296/Juni 1995, side 54

Dette til trods for, at udgifternes ansås som nødvendige for på længere sigt at kunne bevare erhvervet.

Herudover vil jeg ikke konkludere en masse på baggrund af domme, til dels fordi gennemgangen har vist, at området stort set kun reguleres på baggrund af administrative afgørelser fra Skatterådet og Ligningsrådet, som har en ringe status i retskildehierarkiet. Omvendt vidner de mange bindende forhåndsbeskeder om, at virksomhederne er ivrige efter at tildele sine medarbejdere personalegoder af meget forskellig art, men samtidig yderst påpasselige med at ordningerne ikke får utilsigtet skattemæssige konsekvenser.

I min egenskab af revisor er det yderst sjældent, at jeg får lov til at beskrive en lovgivningsproces, som sundhedsområdet har undergået de seneste 15 år, og mest interessant i den forbindelse har været at konstatere, at skattelovgivningen i høj grad anvendes til regulering af samfundsmæssige problemstillinger, også selvom retspraksis var defineret krystal klart på området.

Således kan man kun gisne om, hvorvidt det var hensigten tilbage i 2002, hvor sundhedsydelser blev liberaliseret for alvor ved vedtagelsen af Lov nr. 389 af 6/6 2002 og Lov nr. 1061 af 17/12 2002 at skabe 1,1 mio. private sundhedsordninger i 2012.

I hvert fald kan jeg konstatere ved den seneste lovændring med vedtagelsen af Lov nr. 1382 af 28/12 2011, at Statskassen har fået et betragteligt provenu i kassen, uden dette har ændret lønmodtagernes holdning til sundhedsordninger.

Skal jeg se på den seneste lovændring i et skatteretligt perspektiv, så er fradragsretten på sundhedsområdet rullet tilbage til niveauet fra 1999, hvor hovedregelen i SL § 4-6 igen vil skulle anvendes på langt de fleste sundhedsydelser, hvorefter der er nogle få velbegrunde undtagelser i LL §§ 30 og 30 A omkring misbrug af forskellig slags.

Således er mange af afgrænsningsproblemerne på sundhedsområdet løst, idet der er meget håndfaste rammer for de nuværende undtagelser, hvor det tidligere var svært at afgrænse hvilke behandlinger, som var omfattet af fradragsretten.

Det er min opfattelse, at sundhedsudgifter i skatteretlig henseende har fundet sin fremtidige formel, idet mit bud er, at flere misbrugsbetragtninger vil vinde indpas i LL §§ 30 og 30 A, f.eks. ludomani. Det er imidlertid ikke min opfattelse, at undtagelsen i LL §§ 30 og 30 A igen vil få så fremtrædende en rolle som fra 2002-2011, hvor det nærmest var hovedregelen i den skatteretlige regulering af sundhedsudgifter.

Litteraturliste**BØGER****En analyse af det skatteretlige driftsomkostningsbegreb,**

- Collin Hansen, Carsten og Magnussen, Magni
- FSRs Forlag, 1986

Driftsomkostninger i teori og praksis

- Hemmingsen, Kjeld
- Magnus Informatik A/S, 2003

Lærebog om indkomstskat, 11. udgave

- Michelsen, Aage m.fl.
- Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2005

At tænke juridisk, 3. udgave

- Jens Evald
- Nyt Juridisk Forlag, 2005

Juridiske Emner ved Syddansk Universitet

- Sundhedsudgifter – ny udvikling i det skatteretlige driftsomkostningsbegreb
- Jane Ferniss, s.79-90
- Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2005

Det skatteretlige driftsomkostningsbegreb

- Ferniss, Jane
- Forlaget Thomson A/S, 2006

Lærebog om indkomstskat, 14. udgave

- Michelsen, Aage m.fl.
- Jurist- og Økonomforbundets Forlag, 2011

ARTIKLER M.V.**Sundhedsforsikringer**

- Af Kreston Danmark
- Aktuelle korte skatteinformationer, d. 13. april 2012

Sundhedsordninger hitter trods skattesæk

- Af Ritzau
- Børsen, d. 22. september 2012

Danskerne holder fast i sundhedsforsikringer

- Af Ritzau
- Børsen, d. 3. december 2012

Folketingets spørgetime:

- Joachim B. Olsen vs. Thor Möger Pedersen vedrørende fjernelse af skattefriheden for sundhedsforsikringer

- <http://www.youtube.com/watch?v=C3wH86C-yGE>
- Folketinget, 2011

LOVE

Lov nr. 104 af 15. maj 1903 om Indkomst- og Formueskat til Staten

Lov nr. 144 af 8. juni 1912 om Indkomst- og Formueskat til Staten

Lov nr. 149 af 10. april 1922 om Indkomst- og Formueskat til Staten

LOVFORSLAG

Lovforslag nr. L 286. Fremsat d. 19. maj 1993 af skatteministeren (Ole Stavad)

- Forslag til lov om ændring af ligningsloven og skattekontrolloven (personalegoder)
- Vedtaget ved lov nr. 483 af 30/6 1993

Lovforslag nr. L 180. Fremsat d. 27. februar 1997 af skatteministeren (Carsten Koch)

- Forslag til lov om ændring af ligningsloven (personalegodebeskatningen)
- Vedtaget ved lov nr. 437 af 10/6 1997

Lovforslag nr. L 149. Fremsat d. 17. december 1998 af skatteministeren (Ole Stavad)

- Forslag til lov om ændring af ligningsloven (Skattefrihed for arbejdsgiverbetalte ydelser til Alkoholafvænnning m.v.)
- Vedtaget ved lov nr. 218 af 14/4 1999

Lovforslag nr. L 97. Fremsat d. 6. februar 2002 af skatteministeren (Svend Erik Hovmand)

- Forslag til lov om ændring af ligningsloven (Skattefrihed for arbejdsgiverbetalte sundhedsbehandlinger)
- Vedtaget ved lov nr. 389 af 6/6 2002

Lovforslag nr. L 77. Fremsat d. 7. november 2002 af skatteministeren (Svend Erik Hovmand)

- Forslag til lov om ændring af ligningsloven og personskatteloven (Fradragsret for selvstændigt erhvervsdrivendes sundhedsbehandlinger)
- Vedtaget ved lov nr. 1061 af 17/12 2002

Lovforslag nr. L 125. Fremsat d. 18. november 2004 af skatteministeren (Kristian Jensen)

- Forslag til lov om ændring af visse afgiftslove og ligningsloven (Skattefrihed og fradragsret for rygeafvænnning)
- Vedtaget ved lov nr. 1392 af 20/12 2004

Lovforslag nr. L 191. Fremsat d. 21. marts 2007 af indenrigs- og sundhedsministeren (Lars Løkke Rasmussen)

- Forslag til lov om røgfri miljøer (Rygeloven)
- Vedtaget ved lov nr. 512 af 06/06 2007

Lovforslag nr. L 31. Fremsat d. 21. november 2011 af skatteministeren

(Thor Möger Pedersen)

- Forslag til lov om ændring af ligningsloven og forskellige andre love (ophævelse af skattefritagelse for arbejdsgiverbetalte sundhedsforsikringer m.v.)

- Vedtaget ved lov nr. 1382 af 28/12 2011

BETÆNKNINGER

Arbejdsgiverbetalte sundhedsudgifter

- Redegørelse om den skattemæssige behandling af arbejdsgiverbetalte sundhedsudgifter
- Betænkning nr. 1296/juni 1995

Lavere skat på arbejde

- Skattekommissionens forslag til skattereform
- Publikation/februar 2009

AFGØRELSER

Beklædning

SKM.2010.549.HR	TfS.2008.317.BR
SKM.2004.522.LR	TfS.2003.381.LSR
TfS.2001.118.DEP	TfS.2001.109.Ø
TfS.2000.980.DEP	TfS.2000.977.Ø
TfS.1997.503.DEP	TfS.1997.160.Ø
TfS.1995.746.Ø	TfS.1988.408.LSR

Arbejdsværelse i hjemmet

TfS.2007.581.Ø	SKM.2006.165.LSR
SKM.2005.525.LSR	TfS.2004.754.Ø
TfS.2003.931.H	TfS.2001.981.H
TfS.2001.293.Ø	TfS.2000.471.V
TfS.1997.890.Ø	TfS.1996.553.Ø
TfS.1996.210.H	TfS.1993.342.Ø
TfS.1984.307.Ø	TfS.1961.107.H

Sundhedsudgifter

SKM.2012.022.SR	SKM.2011.610.SR
SKM.2011.365.SR	SKM.2011.194.SR
SKM.2011.132.SR	SKM.2007.071.SR
SKM.2001.253.LR	SKM.2001.252.LR
TfS.1998.100.H	TfS.1998.098.H
TfS.1998.075	TfS.1990.428
TfS.1987.474.LSR	TfS.1984.307.Ø
TfS.1984.113.LSR	

VEJLEDNINGER

Den juridiske vejledning 2012-2

- C.A.4.3.1.6 Fradrag for udgifter til arbejdsværelse, kontorhold, tlf. og computer
- C.A.4.3.1.7 Udgifter til arbejdstøj
- C.A.5.1 Generelle regler for og værdiansættelse af personalegoder
- C.A.5.7 Beklædning
- C.A.5.15 Sundhedsydelse

Ligningsvejledningen

Erhvervsdrivende 2012-2

- E.B.3.1.9 Behandling mod medicin-, alkohol-, og andet rusmiddelmisbrug eller rygeafvænning
- E.B.3.15 Driftsudgifter i øvrigt

SKM2012.218.SKAT

Skats styresignal om skattefrie sundhedsforsikringer mv.